

PARTER

Sökande

Vattenfall Eldistribution AB, 556417-0800
169 92 Stockholm

Ombud: Advokat Mikael Berglund
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Kungsgatan 44
111 35 Stockholm

Ombud: Advokat Emma Lund
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Kungsgatan 44
111 35 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 11 kap. och 9 kap. miljöbalken till arbeten i vatten m m för anläggande och drift av sjökabel m m vid Kriegers flak till landfästet i Skåre

Anl. ID: 75535
Avrinningsområde: 89/90
Koordinater: N 6138783 O 375798

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Vattenfall Eldistribution AB tillstånd att

- a) inom angiven kabelkorridor i bilaga 1 till denna dom lägga ner och bibehålla maximalt fyra kabelförband (nedan ”sjökabeln”) för överföring av el och för dessa ändamål utföra nödvändiga arbeten i vatten såsom plogning, spolning, stenläggning, grävning och borring m.m.,
- b) underhålla och reparera sjökabeln under arbetstiden (10 år),
- c) tillfälligt lägga upp uppkomna överskottsmassor på land,

allt i enlighet med i målet ingivna handlingar.

Mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för ovan nämnda arbeten.

Mark- och miljödomstolen medger dispens från reservatföreskrifterna för Fredshög-Stavstensudde marina naturreservat enligt 7 kap. 7 § miljöbalken för ovan nämnda arbeten.

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om tillstånd till att underhålla och reparera sjökabeln för den tidsperiod av driftskedet som ligger senare än ovan angiven (b) tidsperiod.

Villkor

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Arbeten i vatten

2. För att minimera påverkan på ålgräs ska styrd horisontell borrhning eller likvärdig schaktfri metod användas närmast land.
3. Vid styrd horisontell borrhning ska försiktighet vidtas så att slam från borrhningen i möjligaste mån inte når vattenområdet. Styrd horisontell borrhning, liksom provborrning, får inte ske under perioden maj-september.
4. Vid grävning i vatten ska området, efter slutförda anläggningsarbeten, i så stor utsträckning som möjligt återställas till ursprungligt skick.
5. Inga anläggningsarbeten till havs får utföras under perioden april-maj.
6. Inom Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten får inga arbeten hänförliga till kabelläggning på botten ske under perioden 1 november t o m 31 maj.

Geotekniska- och geofysiska undersökningar

7. Geotekniska- och geofysiska undersökningar inför anläggandet av sjökabeln (såsom beskrivet i bilaga C.7 till ansökan) får inte utföras under perioden november-maj. Vid undersökningar där frekvensområden under 180 kHz utnyttjas ska s.k. ”soft-start” tillämpas.

Arbeten på land

8. Vid anläggningsarbeten på land ska Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) tillämpas.
9. Verksamheten ska bedrivas så att olägenheter till följd av damning undviks. Om olägenheter uppkommer ska åtgärder vidtas så att olägenheten upphör.

Kemikalier och avfall

10. Kemiska produkter och farligt och icke-farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar mark, yt- eller grundvatten. Lagring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på en för produkten beständig och tät yta.

Marinarkeologi

11. Om det finns risk för att marinarkeologiska lämningar skadas längs sträckningen ska Bolaget i samråd med Länsstyrelsen Skåne län låta besiktiga och vid behov låta undersöka dessa innan arbetena påbörjas. Vidtagna åtgärder ska dokumenteras och rapporteras till länsstyrelsen.

Sjöfart

12. Bolaget ska minst tre (3) månader innan arbete med utläggning av kabel påbörjas samråda med Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Kustbevakningen om de åtgärder som krävs till skydd mot störningar för sjöfart och passerande fartygssäkerhet. Bolaget ska bekosta eventuella åtgärder samt följa de anvisningar som lämnas av dessa myndigheter.
13. Bolaget ska informera Sjöfartsverket och Kustbevakningen minst sex (6) veckor innan utläggningsarbeten påbörjas. Bolaget ska därefter fortlöpande

hålla Sjöfartsverket och Kustbevakningen informerade om arbetenas fortskridande samt när arbetena avslutas.

14. Efter avslutad nedläggning av kabeln ska kabelns koordinater bestämmas och rapporteras till Sjöfartsverket.

Information

15. Bolaget ska i god tid innan byggnads- och anläggningsarbetena påbörjas informera Kustbevakningen, Försvarmakten, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Försvarets radioanstalt och länsstyrelsen om arbetena. Myndigheterna ska därefter informeras fortlöpande om arbetenas fortskridande samt då arbetena avslutas.

Kontrollprogram

16. Kontrollprogram för verksamheten ska finnas och följas för både anläggningsskedet och driftskedet samt för ett framtida avvecklingsskede. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med länsstyrelsen, Kustbevakningen, Havs- och vattenmyndigheten samt Naturhistoriska riksmuseet. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till länsstyrelsen för godkännande senast tre månader innan respektive skede inleds. Kontrollprogram kan samordnas med övriga kontrollprogram för verksamheten.

Arbetstid

Den tid inom vilken de i denna dom tillståndsgivna vattenverksamheterna ska vara utförda bestäms med stöd av 22 kap. 25 § miljöbalken till tio (10) år från den dag denna dom vinner laga kraft.

Igångsättningstid

Igångsättningstiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken för i denna dom tillståndsgivna miljöfarliga verksamheter bestäms till tio (10) år från den dag denna dom vinner laga kraft.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 18 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, anmälas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år räknat från arbetstidens utgång.

Ersättning för skador och intrång

Bolaget ska, för fysiska intrång på havsbotten, utföra och bekosta kompensationsåtgärder. De kompensationsåtgärder som vidtas ska medföra ökade naturvärden på den plats de genomförs. Åtgärderna ska i första hand genomföras inom Natura 2000-området Sydvästkånes utsjövatten eller naturreservatet Fredshög- Stavstensudde i enlighet med det förslag som Bolaget har beskrivit inom ramen för målet. Innan åtgärderna utförs ska länsstyrelsen underrättas. Om beskrivna åtgärder inte är möjliga ska Bolaget istället kompensera intrånget med fiskeavgift efter samråd med länsstyrelsen.

Rättegångskostnader

Bolaget ska betala tjugotusen (20 000) kr i ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Skåne län.

Verkställighetsförordnande

Tillståndet för verksamheten får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen beslutar att inte ändra den i målet tidigare beslutade prövningsavgiften (400 000 kr).

BAKGRUND

Vattenfallkoncernen är en av Europas största producenter av elkraft och värme och även en av de största återförsäljarna på den europeiska marknaden. Koncernen har en lång och omfattande erfarenhet av att utveckla vindkraftsprojekt samt att bygga och driva vindkraftsanläggningar, både på land och till havs. Koncernens övergripande strategi är att uppnå fossilfrihet inom en generation. För att uppnå detta mål, samt Sveriges mål om 100 procent förnybar elproduktion till år 2040, krävs en snabb och kraftfull utbyggnad av bl.a. vindkraften. Enligt riksdagens nationella planeringsram för vindkraft skulle det år 2020 finnas en årlig produktionskapacitet av 10 TWh till havs (och ytterligare 20 TWh på land). Idag produceras 0,5 TWh av vindkraft till havs, att jämföra med Danmark som årligen producerar ca 5 TWh.

Bolagets systerbolag, Vattenfall Vindkraft AB, har sedan 2006 tillstånd enligt lag (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon (nedan "LSEZ") till uppförande och drift av en havsbaserad vindkraftpark vid Kriegers flak i södra Östersjön, liksom tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (nedan "KSL") för nedläggande av elkablar inom svensk ekonomisk zon. Därtill har Vattenfall sedan 2016 nätkoncession för den sträckning som ska koppla ihop vindkraftparken till havs med ställverken på land i Arrie respektive Trelleborg Norra, innefattandes rätt att anlägga och driva en 130 kV sjökabelanläggning. Den nu aktuella ansökan om tillstånd avser den vattenverksamhet (plogning, spolning, stenläggning m.m.) som oundvikligen måste utföras för utläggandet av sjökabeln till havs, från Sveriges territorialgräns fram till landfästet. Därtill omfattar ansökan nödvändiga anläggningsarbeten på land såsom grävning för den s.k. "skarvgropen" (där kabeln ansluter från havsbotten) samt tillfällig uppläggning av schaktmassor från nämnda grävningsarbeten på land samt massor från borrhålen.

Vattenfalls vindkraftsprojekt vid Kriegers flak är ett angeläget och unikt vindkraftsprojekt. Den färdiga vindkraftsparken beräknas kunna producera mellan 2,3 och 2,8 TWh årligen (beroende på slutligt val av turbin), vilket motsvarar behovet av förnybar hushållsel för ca en halv miljon villor. Vattenfalls projekt vid Kriegers flak kommer således att ha en reell påverkan på Sveriges mål om 100 procent förnybar

elproduktion till år 2040. Projektet är beläget inom riksintresse för vindbruk, och kommer att bidra med ny elproduktion i elområde 4 där kraftbalansen snabbt och kraftigt behöver förbättras. Sjøkabelns sträckning är prövad genom det lagakraftvunna beslutet om nätkoncession (liksom indirekt genom regeringens prövning enligt kontinentalsockellagen), varför den aktuella prövningen begränsas till de arbeten i vatten m.m. som behöver utföras för sjökabelns faktiska nedläggande.

Tidigare och pågående prövningar samt skäl för ansökan

Såsom nämnts inledningsvis har själva vindkraftparken inom svensk ekonomisk zon redan tillståndsprövats, och för närvarande pågår en parallell process vid regeringen rörande bl.a. en förlängning av byggnations- och anläggningsarbetena för vindkraftparken.

År 2016 – efter det att vindkraftparken och sjökabeln tillståndsgivits enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon respektive lagen om kontinentalsockeln, men innan dess att anläggningsarbetena hunnit påbörjas – inrättades ett nytt Natura 2000-område i anslutning till vindkraftparken, Sydvästskånes utsjövatten, som också till stora delar överlappar sjökabelns sträckning. Mot bakgrund härav inrymmer denna ansökan, i tillägg till ansökan om vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken och hanteringen av massor m.m. enligt 9 kap. miljöbalken, även en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för den del av sjökabeln som förläggs inom Sveriges sjöterritorium. Detta för det fall domstolen anser att det finns en risk för betydande påverkan av ansökt verksamhet på de intressen som skyddas i Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten.

Med anledning av att kabelsträckningen kommer att passera det marina naturreservatet Fredshög-Stavstensudde inom Trelleborgs kommun omfattar ansökan även dispens från det marina naturreservatets föreskrifter.

ANSÖKAN

Yrkanden

Vattenfall Eldistribution AB (nedan ”Vattenfall” eller ”Bolaget”) yrkar att mark- och miljödomstolen meddelar Vattenfall tillstånd att:

- a) inom angiven kabelkorridor i bilaga A lägga ner och bibehålla maximalt fyra kabelförband (nedan ”sjökabeln”) för överföring av el och för dessa ändamål utföra nödvändiga arbeten i vatten såsom plogning, spolning, stenläggning, grävning och borrhning m.m.,
- b) underhålla och reparera sjökabeln under dess driftskede, samt
- c) tillfälligt lägga upp uppkomna överskottsmassor på land,

allt på det sätt som angetts i den tekniska beskrivningen, och i enlighet med ansökningshandlingarna i övrigt.

För det fall domstolen anser det behövligt yrkar Vattenfall även att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för ovannämnda arbeten.

Vattenfall yrkar vidare att dispens från reservatföreskrifterna för Fredshög-Stavstensudde marina naturreservat meddelas enligt 7 kap. 7 § miljöbalken för i ansökan nämnda arbeten.

Vattenfall hemställer slutligen att mark- och miljödomstolen förordnar att:

- I. arbetstiden för de i tillståndet angivna vattenverksamheterna bestäms till tio (10) år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
- II. tiden för igångsättning för de i tillståndet angivna miljöfarliga verksamheterna bestäms till tio (10) år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
- III. tiden för framställande av anspråk med anledning av oförutsedd skada ska bestämmas till fem (5) år räknat från arbetstidens utgång,

- IV. tillståndet för verksamheten får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande), samt
- V. prövningsavgiften enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska fastställas till 400 000 kr.

Förslag till villkor

Vattenfall hemställer att mark- och miljödomstolen föreskriver följande villkor för verksamheten.

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten utföras och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad Bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.

Arbeten i vatten

2. För att minimera påverkan på ålgräs ska styrd horisontell borrhning eller likvärdig schaktfri metod användas närmast land.
3. Vid styrd horisontell borrhning ska försiktighet vidtas så att slam från borrhningen i möjligaste mån inte når vattenområdet. Styrd horisontell borrhning, liksom provborrhning, får inte ske under perioden maj-september.
4. Vid grävning i vatten ska området, efter slutförda anläggningsarbeten, i så stor utsträckning som möjligt återställas till ursprungligt skick.
5. Inga anläggningsarbeten till havs får utföras under perioden april-maj till skydd för torskens lekperiod.
6. Inom Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten får inga arbeten hänförliga till kabelläggning på botten ske under perioden januari-mars.

Geotekniska- och geofysiska undersökningar

7. Geotekniska- och geofysiska undersökningar inför anläggandet av sjökabeln (såsom beskrivet i bilaga C.7) får inte utföras under perioden november-maj. Vid undersökningar där frekvensområden under 180 kHz utnyttjas ska s.k. ”soft-start” tillämpas.

Arbeten på land

8. Vid anläggningsarbeten på land ska Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) tillämpas.

Marinarkeologi

9. Om det finns risk för att marinarkeologiska lämningar skadas längs sträckningen ska Bolaget i samråd med Länsstyrelsen Skåne län låta besiktiga och vid behov låta undersöka dessa innan arbetena påbörjas. Vidtagna åtgärder ska dokumenteras och rapporteras till länsstyrelsen.

Sjöfart

10. Bolaget ska minst tre (3) månader innan arbete med utläggning av kabel påbörjas samråda med Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Kustbevakningen om de åtgärder som krävs till skydd mot störningar för sjöfart och passerande fartygssäkerhet. Bolaget ska bekosta eventuella åtgärder samt följa de anvisningar som lämnas av dessa myndigheter.
11. Bolaget ska informera Sjöfartsverket och Kustbevakningen minst fyra (4) veckor innan utläggningsarbeten påbörjas. Bolaget ska därefter fortlöpande hålla Sjöfartsverket och Kustbevakningen informerade om arbetenas fortskridande samt när arbetena avslutas.
12. Efter avslutad nedläggning av kabeln ska kabelns koordinater bestämmas och rapporteras till Sjöfartsverket.

Kontrollprogram

13. Vattenfall ska innan arbetena påbörjas i samråd med tillsynsmyndigheten ta fram ett kontrollprogram för verksamheten. Kontrollprogrammet ska möjliggöra en bedömning av om villkoren följs.

Orientering

Om ansökan

Bolagets ansökan avser tillstånd enligt miljöbalken till de arbeten i vatten och på land som behöver utföras till följd av sjökabelns förläggning på havsbotten.

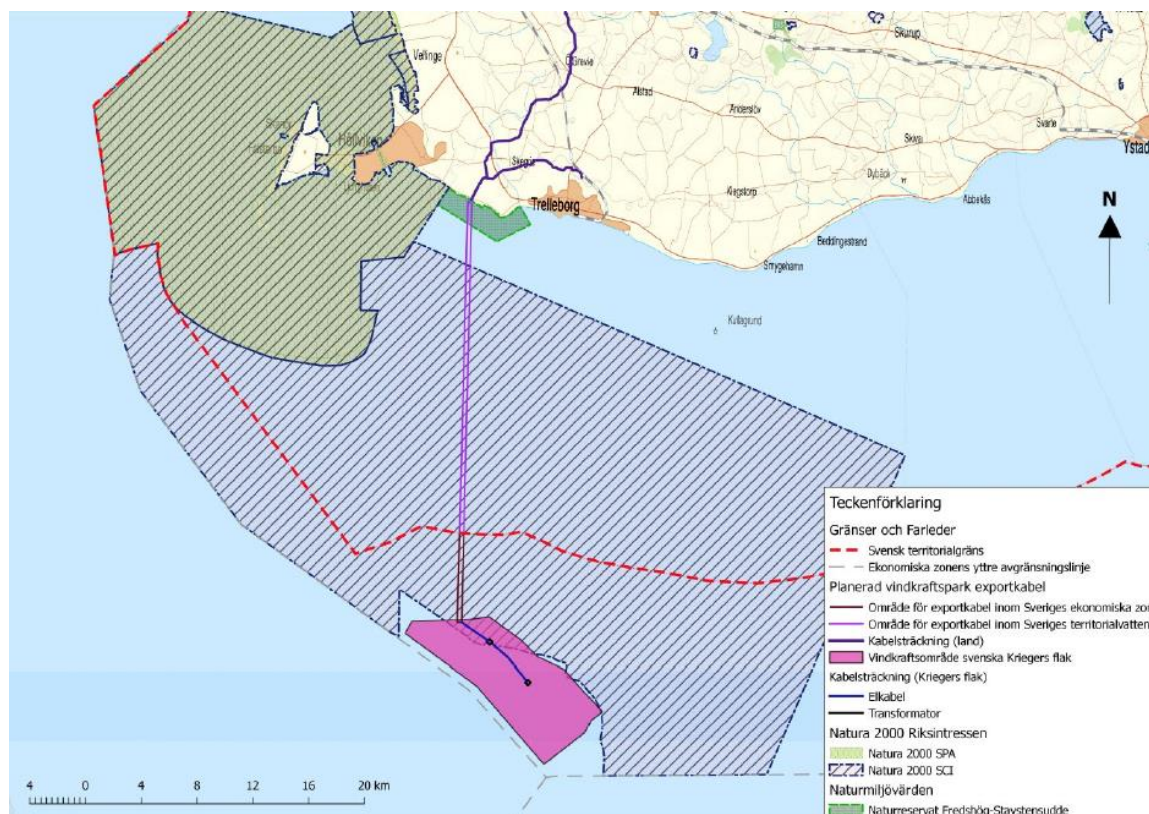
Det bör dock noteras att själva sjökabeln, vid en reparation, skulle kunna få en ”skarv” vilken kan komma att förläggas strax utanför kabelkorridoren. En närmare beskrivning av den ansökta verksamheten, såväl under anläggande som under drift, har lämnats i den tekniska beskrivningen. Verksamheternas miljökonsekvenser jämte förslag till försiktighetsåtgärder och villkor behandlas kort nedan och har utförligare redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen.

Omgivningsförhållanden och planeringsförutsättningar

Den aktuella sjökabelns fullständiga sträckning framgår av figur 1 nedan. Kabeln kommer att ansluta från vindkraftsområdets norra del, till befintliga transformatorstationer i Arrie och Trelleborg Norra, inom Svedala kommun respektive Trelleborg kommun. Nu aktuell ansökan omfattar, såsom framgår ovan, emellertid endast den del av kabeln som sträcker sig från den svenska territorialgränsen till fastlandet. Själva landfästet är beläget strax väster om Skåre, ca sju kilometer väster om Trelleborg. Havsbotten längs med sträckningen är lätt kuperad och djupet är relativt grunt längs med hela korridoren (från drygt tre meters djup ca 500 meter ut från stranden till runt 30 meters djup vid den svenska territorialgränsen). Området där kabeln ska förläggas omfattas av Trelleborgs kommuns översiktsplan 2028, antagen 2018, samt, vad avser området närmast strand, byggnadsplan C1, fastställd 1947-12-29. Anläggandet av kabeln står inte i strid med detaljplanen (byggnadsplanen) eller andra områdesbestämmelser.

Som framgår av figur 1 kommer en större del av sjökabeln att förläggas inom Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten, utpekad till skydd för naturtyperna sublittoral sandbankar och rev samt arterna tumlare, gråsäl och knobbsäl. Därtill kommer sjökabeln, närmare land, att passera det marina naturreservatet Fredshög-Stavstensudde inom Trelleborgs kommun (tillika riksintresse för naturvård). Vid landfästet korsar kabeln område av riksintresse för friluftslivet, och löper till havs genom områden av riksintresse för yrkesfisket samt för kommunikationer (farled). Strandskyddet är vid landfästet utökat med 300 meter ut i vattnet samt sträcker sig fram till Kämpingevägen på land.

Sjökabeln kommer till havs (inom territorialvattnet) att korsa en (1) befintlig telekomkabel. Hanteringen av den korsande kabeln sker i samråd med relevant kabelägare.

Figur 1. Sjökabelns sträckning. Kabelsträckningens bredd inte är skalenlig. För mer detaljerad kartbild, se bilaga 1.

Teknisk beskrivning

Allmänt

Inom gruppstationen för vindkraft till havs omvandlas vindens rörelseenergi till elektrisk ström genom generatorer i respektive vindkraftverk. Strömmen leds sedan via sjökablar till en eller flera transformatorstationer inom gruppstationen, varvid strömmen omvandlas till relevant spänning. Strömmen överförs därefter från vindkraftparken till anslutningspunkten på land genom den nu aktuella sjökabeln. För att sjökabeln ska ligga stabilt på botten samt för att skydda kabeln från yttre påverkan behöver denna normalt begravas ca 1,5 meter under havsytan, alternativt täckas av sten eller andra tyngande och skyddande material. Vilken metod som är

lämpligast för att på en viss sträcka förankra kabeln i botten beror bl.a. på bottenstrukturen på den aktuella sträckan, huruvida korsning behöver ske av andra kablar eller rörledningar samt om särskild hänsyn behöver tas till omgivande receptorer m.m. Slutligt val av teknik för en viss delsträcka bestäms först efter att fördjupade geofysiska och geotekniska undersökningar av kabelsträckan gjorts, s.k. ”Cable Burial Risk Assessment” (CBRA). CBRA utförs normalt redan innan upphandling sker, för att rätt teknik och entreprenörer ska kunna upphandlas. Nedan redovisas en kort sammanställning över de arbeten som krävs för sjökabelns nedläggande.

Sjökabeln och dess sträckning

Lämpligheten av sjökabelns sträckning har prövats genom Energimarknadsinspektionens beslut om tillstånd för nätkoncession. Kabelns sträckning inom svensk ekonomisk zon är även bestämd utifrån regeringens tillstånd enligt kontinentalsockellagen.

Kabellängden från vindkraftparken till land uppgår till ca 30 km, varav 23 km ligger inom svenskt territorialvatten (vad den nu aktuella prövningen omfattar). Själva sjökabeln består av två till fyra stycken separata växelströmsförband, vilka läggs inom kabelkorridoren på ett avstånd om 50-100 meter från varandra. Avståndet mellan kablarna minimerar risken för att mer än en kabel skadas vid eventuell incident. Kabelkorridoren är 300 meter bred, men det bör noteras att bredden på respektive kabelförband endast är ca 30 cm. Några hundra meter från land minskas avståndet mellan förbanden successivt för att ligga betydligt närmare varandra när de når strandlinjen. På land kommer kabeln att grävas ned i separata kabeldiken.

Tekniken för sjökabeln är en högspänd växelströmsförbindelse (HVAC). HVAC-lösningen är mer effektiv på kortare sträckor jämfört med likspänningsteknik (som ofta används för längre sträckor), med mindre överföringsförluster och infrastruktur som följd. Spänningen i kablarna kommer att anpassas efter vid var tid gällande nätkoncessionsbeslut (för närvarande 130 kV).

Det bör noteras att meddelad nätkoncession endast medger att fyra stycken kabelförband om 130 kV vardera förläggs. Mot bakgrund av de många fördelar som Vattenfall ser med att endast förlägga två stycken kabelförband vill Vattenfall emellertid hålla detta alternativ öppet inom ramen för den aktuella ansökan. Detta skulle dock troligtvis erfordra en ny eller ändrad nätkoncession för sträckningen. Om endast två kabelförband förläggs kommer diametern på respektive kabel i stället att variera mellan 30–60 cm.

Anläggningskedet

Arbeten i vatten

Nedläggande av sjökablar är vanligt förekommande arbeten, och nedläggnings-teknikerna får anses mycket väl beprövade. Ofta är själva nedläggandet förhållandevis okomplicerat, där arbetet utförs av för ändamålet anpassade utläggningsfartyg.

Den aktuella sjökabeln kommer i största möjliga utsträckning att förläggas en bit ner i sjöbotten (ca 1,5 meter), i syfte att åstadkomma ett bättre skydd mot yttre påverkan. Respektive kabelförband kommer i första hand att plogas eller spolras ner, men även andra metoder, såsom övertäckning eller skärning, kan bli aktuella beroende på bottenförhållanden m.m. Återfyllnad sker naturligt efter plogning respektive spolning ("jetting").

På de platser där sjökabeln inte kan bäddas ner i botten, till följd av exempelvis en alltför hård botten eller korsande befintliga kablar eller rörledningar, kommer kabeln att säkras och vara väl förankrad genom någon form av armering, exempelvis med hjälp av sten eller betongmadrass.

Innan sjökabeln läggs ut görs en s.k. försvepning av kabelrutten för att avlägsna föremål såsom fiskenät och oönskade stenblock från havsbotten.

Närmast land kommer kabeln att förläggas genom s.k. "styrd horisontell borrhning" (Horisontal Direction Drill, HDD) i havsbotten. Skälet till detta är för att undvika påverkan på ålgräs, vilket förekommer i varierande omfattning från strandlinjen och

ca 430 meter ut i havet (till ca 2,2 meters djup). Borrningen utförs genom att ett hål borraras med hjälp av ett särskilt instrument, genom vilket kabeln sedan trycks eller dras. Det bör noteras att även annan likvärdig schaktfri metod med motsvarande miljöprestanda kan komma att användas, om sådan teknik finns tillgänglig vid tidpunkten för arbetets utförande. I ”skarven” mellan HDD-borrningen och den övriga kabeln kommer Bolaget i första hand att spola ner kabeln. Endast om nedspolning inte är möjligt till följd av bottensubstratets beskaffenhet kommer mindre grävningsarbeten, alternativt i sista hand övertäckning med betongmattor eller liknande, att ske.

Särskild aktsamhet kommer att ske i områden där korsande kablar eller rör förekommer. Bolaget kommer att använda sig av väl etablerade metoder för att hantera dessa korsningar, såsom exempelvis att kablarna hålls åtskilda med hjälp av betongmadrasser. Den slutliga designen vid varje enskild korsning kommer att bestämmas tillsammans med ägaren av respektive kabel/rör. Endast en känd kabel kommer att korsas inom svenskt territorialvatten.

Bekräftande undersökningar

Inför utläggandet av sjökabeln kommer, som tidigare nämnts, en detaljerad geoteknisk och geofysisk undersökning av havsbotten att genomföras, för att säkerställa ett lämpligt teknikval för respektive delsträcka.

Arbeten på land

Arbeten på land vid landfästet innefattar iordningställande av det temporära arbetsområdet, förberedelse för HDD-borrning (borrgrop), nedgrävning och sammanfogning av kablar samt tillfällig lagring av uppgrävda massor samt massor från HDD-borrningen m.m. Arbetsplatsen kommer att hållas inhägnad och avfallshantering att ske i enlighet med gällande lagar och förordningar. Vid avslutat arbete kommer marken att återställas i sitt ursprungliga skick.

Tidplan

Anläggandet av vindkraftparken på Kriegers flak samt utläggandet av sjökabeln förväntas påbörjas år 2026, förutsatt att alla tillstånd finns på plats under år 2022. Stenröjning, plogning och exportkabelinstallation beräknas ta 7-12 veckor per kabel (HDD-borrning exkluderat). Det bör dock noteras att arbeten inte sker kontinuerligt under denna period. Arbeten utförs vanligtvis under relativt lugna väderförhållanden som normalt förekommer under sommaren och hösten, även om vissa konstruktionsverksamheter kan äga rum under hela året (med beaktande av relevanta tidsrestriktioner, se föreslagna villkor). Enligt nu rådande planering, vilken kan komma att ändras, planeras HDD-borrning att ske under anläggningsår 1, medan resterande kabelnedläggning sker under anläggningsår 2.

Driftskedet

Sjökabeln väntas vara i drift under vindkraftparkens tillståndstid, d.v.s. åtminstone 35 år. Något generellt underhåll av sjökabeln planeras inte under dess livstid, däremot kommer sjökabeln kontinuerligt att inspekteras genom exempelvis videofilmning eller med hjälp av dykare. Endast om kablarna av någon anledning skulle skadas av externa händelser såsom nödankring kommer reparationsunderhåll i form av sammanfogning att krävas. En reparation innebär normalt att flera fartyg befinner sig på platsen under några dagar upp till en månad beroende på skadans omfattning. Reparationsarbetet består i normalfallet av en sammansvetsning ovan havsytan, men även mindre arbeten på botten kan bli nödvändigt (i samband med att kabeln åter sänks ner på botten). Dessa arbeten bedöms inte bli mer omfattande än motsvarande arbeten under anläggningsskedet.

Avveckling

Inför en avveckling av verksamheten ska en avvecklingsplan tas fram. Det förutses att nya tekniker för avveckling av vindkraftparker till havs (inklusive sjökablar) kommer att finnas tillgängliga vid tidpunkten för avveckling av verksamheten, varför val av metod för avveckling bör beslutas först i samband härmed (d.v.s. om borttagning av sjökabeln leder till större miljöpåverkan än alternativet att lämna

kablarna kvar på plats). Detta tillvägagångssätt för avveckling är allmänt accepterat i förhållande till kablar till havs.

Miljökonsekvenser och skyddsåtgärder

Allmänt

Nedan redovisas översiktligt verksamhetens huvudsakliga miljökonsekvenser samt Bolagets förslag till skyddsåtgärder för verksamheten. En mer detaljerad redogörelse har redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen.

Utförda utredningar visar att de förutsedda miljökonsekvenserna av verksamheten är högst begränsade, och främst kopplade till anläggningsskedet. Den sammantagna bedömningen, med föreslagna skyddsåtgärder, är att påverkan bedöms som liten och att ingen skada sker av de livsmiljöer som skyddas i Natura 2000-området. Planerad verksamhet medför inte heller någon störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av skyddade marina däggdjur i området.

Vad gäller frågan om miljökvalitetsnormer kommer verksamheten inte att medföra att någon miljökvalitetsnorm överskrids, inklusive en god miljöstatus för Östersjön.

Motivering till föreslagna villkor

Grumling och sedimentpålagring m.m.

Aktuella arbeten i vatten kommer att ge upphov till viss grumling och sedimentpålagring, vilket tillfälligt kan försämra vattenkvaliteten samt bidra till förändrade förutsättningar för bottenlevande organismer och fisk. Vattenfall har under hösten 2019 genomfört noggranna sedimentmodelleringsstudier för vindkraftparkens anläggande, inklusive den nu aktuella exportkabeln. Utifrån utförda modelleringsstudier samt genomförda bottenundersökningar har Medins Havs och Vattenkonsulter gjort en bedömning av projektets påverkan från grumling och sedimentpålagring m.m. Särskilt fokus har lagts på bedömningen av de i Natura 2000-området skyddade naturtyperna sublittorala sandbankar och rev.

Genomförd sedimentmodellering visar att koncentrationer över 10 mg/l är begränsat till ett smalt band som följer kabelkorridoren. Förutom några få platser ute till havs uppstår koncentrationer över 10 mg/l huvudsakligen nära stranden under en kort tidsperiod. Resultaten kan jämföras med grumligheten i Öresund vid storm under vintern, som regionalt varierar mellan 5–15 mg/l och lokalt mellan 20–40 mg/l. Sedimentmodellen visar även att den faktiska sedimenteringen är mindre än 0,5 millimeter, vilket bedöms vara långt inom den naturliga variationen som sker till följd av exempelvis storm.

Slutsatsen av genomförda modelleringar samt efterföljande bedömning är att sedimentspridningen är kortvarig och lokal, samt faller inom för området naturliga variationer. Vad särskilt beträffar Natura 2000-naturtyperna sublittorala sandbankar och rev bedöms dessa som helhet (vindparken inkluderad) inte påverkas negativt, varken på kort eller lång sikt, av grumling och sedimentpålagring.

Villkor för att minimera följderna av grumling och sedimentpålagring m.m. har bedömts påkallat med hänsyn till ålgräs, se vidare nedan.

Ålgräs

Inom de grundare delarna av kabelkorridoren, närmast land, förekommer ålgräs i varierande omfattning. Ålgräset är känsligt för substratförlust och återhämtningen är förhållandevis långsam.

Mot bakgrund härav beslutade Vattenfall redan tidigt i projektet att nedläggningen av exportkabeln närmast land skulle ske med hjälp av s.k. styrd horisontell borring (HDD), för att minimera påverkan på eventuella ålgräsängar.

I syfte att närmare kartlägga förekomsten av ålgräs, och planera för den horisontella borrhningen, genomförde Vattenfall under augusti 2020 en ålgräsinventering inom kabelkorridoren. Även om inventeringen visade på en lägre förekomst än förväntat

(som helhet beskrevs området som ”en fragmenterad ålgräsäng”), kunde det konstateras att ålgräs mer eller mindre sporadiskt förekom till ett djup om ca 2,2 meter, d.v.s. motsvarande 430 meter ut från stranden.

Längden av HDD-borrningen har anpassats till ålgrässets utbredning, och således ska kabeln ”skarvas samman” med den övriga sjökabeln utanför ålgräsförekomsten samt en viss påkallad buffertzonen. Genom detta förfarande bedöms påverkan på ålgräset som nära obefintlig. Vid borrning finns dock alltid en risk för s.k. ”sprickbildning”, vilket innebär att borrhätska riskerar att rinna ut till omgivande vatten. Även om borrhätskan i sig inte är giftig (geologiskt material och vatten), kan de fina partiklarna ha negativ påverkan på bottenfloran och faunan. Mot bakgrund härav bör borrning inte förekomma under ålgrässets tillväxtperiod, d.v.s. under perioden maj-september. Detta kommer till uttryck genom föreslaget villkor nr 3.

Det bör i sammanhanget noteras att HDD-tekniken är mycket kostsam, och med ökad längd följer också en ökad risk för friktion (med skada på röret som följd) samt geotekniska svårigheter, varför slutlig längd av HDD-borrningen inte kan fastställas förrän en provborrning har genomförts. Provborrningen (som sker från landsidan) kommer att utföras så snart aktuellt tillstånd har meddelats. Provborrningen kommer att ske med beaktande av samma villkor (och tidsrestriktioner) som följer för arbetena i övrigt.

Efter synpunkter från bland annat Havs- och Vattenmyndigheten har sökanden åtagit sig att dokumentera och följa upp utbredningen av ålgräset före och efter anläggningsarbetena. De närmare formerna för detta bör hanteras inom ramen för kommande kontrollprogram för arbetena.

Marina däggdjur

Inom anläggningsområdet förekommer flertalet marina däggdjur under olika delar av året, såsom knubbsäl, gråsäl och tumlare. Samtliga dessa arter är utpekade som skyddade i det överlappande Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten.

Den potentiella påverkan från projektet på marina däggdjur har i huvudsak bedömts vara undervattensbuller vid utläggande av kablarna, men även andra effekter har beaktats och konsekvensbedömts. Projektets påverkan på den känsliga Östersjöpopulationen av tumlare har särskilt utretts och analyserats. Till stöd för bedömningarna i miljökonsekvensbeskrivningen har ledande forskare vid Århus universitet anlåtats, vilka gjort en konsekvensanalys av anläggandet av vindkraftparken i dess helhet. Slutsatsen av nämnda bedömning (samt genomförda modelleringar) är att kabelutläggningen i sig inte ger upphov till någon negativ påverkan på tumlarens bevarandestatus – detta gäller även i förhållande till enskilda individer ur Östersjöpopulationen.

Trots ovan har Vattenfall, inom ramen för den parallella Natura 2000-prövningen vid Länsstyrelsen i Skåne län (avseende vindkraftparken samt exportkabelsträckan inom svensk ekonomisk zon), åtagit sig att hålla perioden januari-mars fri från kabellägningsarbeten inom Natura 2000-området Sydvästskaanes utsjövatten (den huvudsakliga period då individer från Östersjötumlarerna riskerar att befinna sig inom det aktuella området). Motsvarande åtagande bör även gälla för den del av Natura 2000-området som är beläget inom svenskt territorialvatten. Detta kommer till uttryck i föreslaget villkor nr 6.

Påverkan på fisk

Inom aktuellt område förekommer över hundra arter av fisk. De strandnära områdena hyser uppväxtplatser för bl.a. skrubbskädda, rödspätta och sill. Vidare är ålgräs generellt sett viktiga uppväxtområden för juvenil fisk såsom torskfiskar och ål. En noggrann modellering och bedömning har gjorts beträffande den planerade verksamhetens påverkan på fisk. Vad gäller sedimentsspridning kan konstateras att ingen negativ effekt på populationsnivå bedöms uppkomma. På individnivå skulle enstaka ägg, teoretiskt sätt, kunna påverkas av grumling – dock inte till en sådan nivå att ägget förväntas förlora flytkraft till den grad att äggets bärformåga i vattnet försvinner. Det bör dock noteras att nämnda slutsats bygger på en bedömning av vindkraftsprojektet i sin helhet, d.v.s. inkluderat anläggandet av maximalt 128

stycken vindkraftverk. Påverkan av de nu aktuella vattenverksamheterna bedöms i sammanhanget vara obetydlig.

Mot bakgrund av framförallt torskens kritiska ställning i Östersjön, och för att undvika all form av ytterligare bullerstörning samt grumling under fiskens lekperiod, har Vattenfall emellertid åtagit sig att, efter synpunkter från berörda myndigheter i den parallella prövningen rörande vindkraftparken, inte utföra några anläggningsarbeten under perioden 1 april till 31 maj. Motsvarande villkor bör gälla även inom ramen för denna prövning. Vattenfall har föreslagit ett villkor i enlighet med detta, se föreslaget villkor nr 5.

Till följd av att HDD planeras i de grundare områdena närmast strand kommer inte viktiga uppväxtplatser för bl.a. torsk att påverkas av verksamheten, jfr. föreslaget villkor nr 2.

Påverkan på fisket

Vattenfall har ingått ett avtal med en grupp aktiva yrkesfiskare i området. Under anläggandet får gruppen inte fiska över sjökabeln och under drift råder ankringsförbud, trålningsförbud samt förbud för garnfiske där garnen har tyngder i form av ankare, kättingar, etc. som kan fastna i kabeln.

Mot bakgrund av den överenskommelse som träffats med berörda fiskare bedöms påverkan på fisket som liten.

Människors hälsa m.m. (buller)

Vad gäller arbetena på land kommer dessa temporärt att ge upphov till ett ökat omgivningsbuller. I syfte att minimera och reglera anläggningsarbetenas omgivningspåverkan föreslås att arbetena bedrivs med beaktande av Naturvårdsverkets riktvärden för buller från byggplatser, se villkor 8.

Marinarkeologi

Inför utläggandet av sjökabeln kommer en sedvanlig undersökning och utvärdering för att identifiera potentiella kulturmiljöfynd på botten att genomföras (arbetet har i viss mån redan påbörjats). Vattenfall har föreslagit ett sedvanligt villkor för att reglera det arbetssätt som bör gälla i frågan, se villkor 9.

Båttrafik

Vattnet mellan Sverige och Danmark (Bornholm) och Tyskland är starkt trafikerat av bl.a. fraktfartyg och passagerarfartyg. Trots den mycket låga beräknade tillkommande risken för att projektets arbetsfartyg ska kollidera med externa fartyg kommer Vattenfall att arbeta proaktivt för att minska riskerna till sjöss. En säkerhetszon kring arbetsfartyg kommer att införas för att säkerställa att inga kollisioner sker med andra fartyg. Vidare kommer Sjöfartsverket, Kustbevakningen och Transportstyrelsen i god tid att informeras innan anläggningsarbetena påbörjas för att se över åtgärder som krävs till skydd för störningar i sjöfarten. Villkor i enlighet härmed har föreslagits av Vattenfall, se villkor 10–12.

Geotekniska och geofysiska undersökningar

Inför anläggandet av vindkraftparken och den nu aktuella sjökabeln kommer vissa bekräftande geofysiska och geotekniska undersökningar att behöva utföras såsom geotekniska borrhningar, CPT-sondering, användandet av multibeam-ekolod m.m. Mot bakgrund av att vissa instrument i sig kan ha en effekt på bl.a. tumlare har Vattenfall valt att inkludera och konsekvensbedöma även dessa – i sammanhanget mindre – förberedande arbeten i sin Natura 2000-ansökan (nu aktuell ansökan). Genomförda utredningar visar att geotekniska och geofysiska undersökningar, med beaktande av föreslagna skyddsåtgärder, kan vidtas utan risk för påverkan av vare sig skyddade habitat eller arter. Ett särskilt villkor som reglerar detta har föreslagits, se villkor 7.

Påverkan på skyddade områden m.m.

Den aktuella verksamheten berör ett antal riksintressen och skyddade områden. Nedan följer en sammanfattning över verksamhetens påverkan i dessa hänseenden.

Vad gäller påverkan på Natura 2000-området Sydvästsånes utsjövatten har noggranna bedömningar gjorts av ledande experter inom respektive område (exempelvis har en av Nordens främsta forskare, verksam vid Århus universitet, engagerats för att göra en bedömning av projektets påverkan på bl.a. den starkt hotade Östersjötummlaren).

Såsom redan beskrivits kommer Natura 2000-naturtyperna sublittorala sandbankar och rev samt deras associerade arter inte att påverkas negativt, varken på kort eller lång sikt, av den grumling och sedimentpålagring som projektet ger upphov till. Inte heller ger projektet upphov till en störning för marina däggdjur som innebär att arterna utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Vattenfall anser det vara tveksamt huruvida aktuella åtgärder är av sådan omfattning att de är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (gäller verksamheter som på ett ”betydande sätt” kan påverka miljön i ett Natura 2000-område). Mot bakgrund av att ett parallellt Natura 2000-tillstånd söks för vindkraftparken i svensk ekonomisk zon, har Vattenfall emellertid bedömt det lämpligt att tillståndspröva även sjökabelsträckan inom svenskt territorialvatten mot samma Natura 2000-bestämmelser.

Vad beträffar projektets påverkan på det marina naturreservatet Fredshög-Stavstenudden kan konstateras att aktuella reservatsföreskrifter bl.a. innehåller ett förbud mot att bl.a. gräva, borra och schakta på havsbotten (föreskrift A.6) samt att dra fram kablar i mark eller vatten (föreskrift A.8). Förbuden gäller oavsett om åtgärden innebär skada på naturreservatet eller ej. Då påverkan på naturreservatet bedöms bli marginell (särskilt då s.k. styrd horisontell borrning kommer att tillämpas inom större delen av naturreservatet), och då åtgärderna inte motverkar syftet med reservatet finns särskilda skäl att meddela dispens. I denna del bör särskilt noteras att dispens för samhällsnyttiga kablar, såsom den nu aktuella, regelmässigt godtas.

Vad avser domstolens prövning mot strandskyddsbestämmelserna får följande kort anföras. Sjukabeln måste för sin funktion (att knyta samman vindkraftparken till

havs med anslutningspunkten på land) ligga vid vattnet och kabeln behövs därtill för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför det strandskyddade området.

Samråd

Denna ansökan har föregåtts av ett samrådsförfarande enligt 6 kap. miljöbalken. Vad som framkommit vid samrådet har beaktats vid utformningen av projektet, upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen samt denna ansökan. Den aktuella verksamheten har av Vattenfall antagits innebära en betydande miljöpåverkan, då sjökabeln passerar genom två skyddade områden. Något undersökningssamråd har därför inte hållits.

Tillåtlighet

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Kunskapskravet innebär bl.a. att personal som arbetar med miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet ska ha den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Vidare förutsätter kunskapskravet att sökanden skaffar sig ingående kunskap både om verksamheten och dess omgivning. Vattenfall har inför upprättandet av denna tillståndsansökan, liksom inom ramen för tidigare och parallella prövningar rörande vindkraftsprojektet vid Kriegers flak, utfört en rad utredningar och undersökningar för att kartlägga relevanta omgivningsförhållanden och verksamhetens omgivningspåverkan. Bland annat har en naturtypskartering av havsbotten gjorts genom en högkvalitativ filmning av hela kabelsträckningen inom territorialvattnet. Därtill har en separat inventering av ålgräs genomförts under sommaren 2020.

Vattenfallkoncernen besitter en unik kompetens vad gäller utvecklingen av havsbaserad vindkraft, och är idag en ledande aktör på den europeiska marknaden med stora havsbaserade projekt i bl.a. England, Nederländerna och Danmark. Från Danmark bör särskilt lyftas SKF:s systerprojekt, DKF (danska Kriegers flak), vilket ligger i omedelbar anslutning till den nu planerade vindkraftparken. Stor praktisk erfarenhet och kunskap har kunnat inhämtas, och inhämtas fortfarande, från DKF.

Bl.a. har det genom DKF kunnat bekräftas att de modelleringar och bedömningar som legat till grund för projektet har varit mycket konservativa.

Inom Vattenfall finns ett eget forskningsteam, med expertkompetens inom bl.a. havsmiljöfrågor samt marina däggdjur. Inom projektet har vidare några av Nordens främsta experter inom tumlarfrågor engagerats, för att utreda påverkan på marina däggdjur, liksom vilka åtgärder som kan vidtas för att minimera varje risk för påverkan. Vad gäller den nu aktuella verksamheten (arbeten för nedläggandet av själva kabeln på havsbotten) är detta något som Vattenfall sysslar med dagligdags, och inom Bolaget finns stor kunskap om hur kabelförläggning sker på ett så smidigt och driftsäkert sätt som möjligt, med minsta möjliga påverkan på omgivningen.

Mot bakgrund av ovan gör Vattenfall gällande att kunskapskravet uppfylls.

Försiktighetsprincipen samt principen om bästa möjliga teknik (2 kap. 3 § miljöbalken)

Den nu aktuella sjökabeln är en nödvändig del i att förverkliga den planerade vindkraftparken på Kriegers flak. Vindkraftparken i sig kommer att uppföras med den absolut senaste tekniken, där elproduktionen per vindkraftverk har maximerats utifrån nu rådande teknikläge (varje vindkraftverk i SKF kommer att producera mer el än något annat vindkraftverk i Sverige). För sjökabeln har en teknik valts som är beprövad och kostnadseffektiv. Vattenfall vill hävda att det aktuella projektet utgörs av den bästa teknik som idag finns att tillgå.

Försiktighetsprincipen har, och kommer fortsatt att genomsyra, den fortsatta projekteringen och anläggandet av sjökabeln. De villkor som föreslagits, tillsammans med Bolagets övriga åtaganden i ansökningshandlingarna, ger uttryck för denna princip. Detta gäller bland annat föreslaget villkor för kompletterande geofysiska och geotekniska undersökningar, en typ av arbeten som normalt inte omfattas av de försiktighetsmått som Bolaget nu åtagit sig.

Produktvalsprincipen (2 kap. 4 § miljöbalken)

Produktvalsprincipen innebär att Bolaget i rimlig omfattning ska undvika att använda potentiellt miljö- och hälsoskadliga kemiska produkter (eller varor som innehåller eller har behandlats med sådan kemisk produkt), om produkten/varan kan bytas ut mot en mindre farlig sådan.

Inom ramen för den nu ansökta verksamheten används kemikalier endast i mycket begränsad omfattning. Kemikalier används främst ombord på fartyg (fartygsbränsle m.m.) och i förhållande till arbetsmaskiner på land. Vattenfall ställer krav på utförande entreprenörer att kemikalier och bränsle hanteras på ett adekvat och miljömässigt säkert sätt.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen (2 kap. 5 § miljöbalken)

Miljöbalkens hushållningsprincip innebär att lösningar som minimerar förbrukningen av energi och ändliga resurser samt gynnar återvinning ska prioriteras.

Den aktuella vattenverksamheten syftar till att kunna lägga ner sjökabeln på ett ändamålsenligt och driftsäkert sätt. Sjøkabeln i sig är en förutsättning för överföringen av el från vindkraftparken vid Kriegers flak till fastlandet. Den aktuella ansökan avser således en verksamhet som i allra högsta grad bidrar till utvecklingen av förnybar energiproduktion. Det aktuella projektet tar mycket små materiella resurser i anspråk, och den begränsade mängd avfall som uppkommer kommer att hanteras i enlighet med principerna i avfallshierarkin och gällande lagstiftning, exempelvis förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

Sjøkabelns sträckning har prövats genom Energimarknadsinspektionens beslut om nätkoncession för linje (som vann laga kraft år 2016, efter beslut av regeringen). Inför den ursprungliga ansökan om tillstånd för gruppstationen för vindkraft samt ansökan om nätkoncession år 2006 utreddes ett flertal lokaliseringar för den aktuella sjökabeln. Den slutliga sträckningen har bedömts väl vald utifrån ellagen och

möjligheten att åstadkomma en effektiv energiförsörjning, samtidigt som sträckningen har få motstående intressen till havs (såsom försvarsintressen).

Sedan beslutet om nätkoncession meddelades har ett nytt Natura 2000-område inrättats över den prövade kabelsträckningen. Slutsatserna av de kompletterande utredningar som nu gjorts visar dock att utläggandet av sjökabeln inte kommer att påverka Natura 2000-naturtypernas utbredning negativt, liksom de inom området skyddade arterna. Med anledning härav är den valda lokaliseringen alltför lämplig. Det bör noteras att kabeln, för sin praktiska funktion, inte i alltför hög utsträckning, kan avvika från själva vindkraftparken till havs.

Skälighetsregeln (2 kap. 7 § miljöbalken)

Vattenfalls överväganden och förslag i fråga om skyddsåtgärder och försiktighetsmått m.m. har skett och kommer att ske mot bakgrund av skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken. Som angetts ovan kommer ingen miljökvalitetsnorm att överträdas eller riskera att överträdas på grund av den planerade verksamheten.

16 kap. miljöbalken

Enligt 16 kap. 6 § miljöbalken kan tidigare dokumenterad misskötsel av allvarligt slag påverka förutsättningarna för att meddela tillstånd. Några sådana omständigheter föreligger inte i förevarande fall.

Särskilt beträffande vattenverksamheten

Rådighet

Den planerade vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheterna Maglarp 1:2–6, Maglarp 2:2 samt Maglarp 63:1. Därtill kommer vattenverksamhet att utföras inom allmänt vattenområde.

Rådighet över enskilt vattenområde finns genom nyttjanderättsavtal med berörda fastighetsägare. Det bör noteras att gränsen mellan enskilt vatten och allmänt vatten

delvis tidigare varit outrett, varför Vattenfall låtit initiera och utföra en fastighetsutredning för att närmare klargöra respektive fastighets gräns i vattenområdet.

Beträffande allmänt vattenområde finns ett s.k. rådighetsmedgivande från Kammarkollegiet.

Mot bakgrund av ovan har Vattenfall den rådighet som krävs över det berörda vattenområdet enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Inverkan på enskilda fastigheter

Den ansökta vattenverksamheten bedöms inte beröra andra enskilda fastigheter än Maglarp 1:2-6, Maglarp 2:2 samt Maglarp 63:1. Några andra för Bolaget kända rättighetshavare finns inte.

Ersättning till sakägare

Vattenfall bedömer att verksamheten inte medför någon skada på motstående intressen, som skulle ge rätt till skade- eller inträngsersättning enligt 31 kap. miljöbalken. Skulle verksamheten ändå visa sig medföra skador på fastighet eller rättighetshavare, bör frågan om ersättning hanteras enligt reglerna om oförutsedd skada.

Eftersom den planerade vattenverksamheten inte bedöms medföra några skador i omgivningen bör tiden för anmälan av anspråk på oförutsedd skada bestämmas till minimitiden, d.v.s. fem (5) år räknat från arbetstidens utgång.

Påverkan på fisket

Den skada som den aktuella verksamheten kan få på fisket (begränsningar i bl.a. trålning över sjökabeln) har reglerats genom avtal med aktiva yrkesfiskare i området.

Avgift för prövning m.m.

Enligt genomförda beräkningar kan det för närvarande inte uteslutas att kostnaden för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som behövs för vattenverksamheten kan uppgå till mer än 100 miljoner kr. Avgiften för prövning av vattenverksamheten bör därför bestämmas till 400 000 kr.

Kontroll av verksamheten

Vattenfall kommer att kontrollera verksamheten enligt tillämpliga bestämmelser om egenkontroll. För verksamheten kommer ett kontrollprogram att upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Vattenfall har föreslagit ett villkor i enlighet härmed, se villkor 13.

Tidplan m.m.

Den havsbaserade vindkraftparken vid Kriegers flak är och har varit föremål för en rad parallella prövningar – tillståndsprövning hos regeringen (miljödepartementet) enligt LSEZ, tillståndsprövning hos regeringen (näringsdepartementet) enligt KSL, tillståndsprövning hos Länsstyrelsen i Skåne län enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, tillståndsprövning hos Energimarknadsinspektionen enligt ellagen (nätkoncession), frågor om ledningsrätt m.m. Den nu aktuella ansökan är således ett led i ett betydligt större projekt, där kabelns omgivningspåverkan redan beaktats i flera parallella processer.

För att de tidplaner som uppsatts i projektet ska kunna hållas, är det av vikt att samtliga nödvändiga tillstånd för verksamhetens anläggande och drift finns på plats år 2022. Av detta skäl är det av vikt att även den nu aktuella ansökan om tillstånd till vattenverksamhet för kabelns nedläggande (låt vara att detta endast utgör en mindre del av projektet i stort), handläggs på ett skyndsamt sätt.

Mot bakgrund av den komplexa prövningssituation som råder (jfr. ovan) kan det dock inte uteslutas att någon tillståndsprövningsprocess drar ut på tiden. Av detta skäl bör den tid inom vilken arbetena ska vara utförda sättas till maximala tio (10) år. Det är också av detta skäl som Vattenfall väntat med att inte aktuell ansökan om tillstånd

enligt 11 kap. miljöbalken, för att undvika att hamna i en situation där anläggningsarbetena inte hinner påbörjas inom utsatt arbetstid.

Vidare anser Vattenfall, mot bakgrund av att verksamhetens miljökonsekvenser är väl utredda samt i ljuset av att nätkoncession för sträckan redan beviljats, att det finns grund för att meddela ett s.k. verkställighetsförordnande vid meddelande av tillstånd.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap har alla avstått från att yttra sig i målet.

Försvarsmakten har anfört att de inte har något att erinra om ansökan.

Havs- och vattenmyndigheten har, efter sökandens kompletteringar av ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, inte haft något att erinra.

Samhällsbyggnadsnämnden Trelleborgs kommun har anfört följande.

1. Det skulle vara önskvärt om kabeldragningen, genom det marina reservatet vid Fredshög, kunde genomföras genom borrhning för att minimera riskerna för störning på djur- och växtliv.
2. Ålgräsets utbredning bör dokumenteras innan anläggningsarbetena påbörjas, och därefter bör utbredning och skotttillväxt löpande kontrolleras. Om skador på ålgräset skulle uppkomma bör kompensationsåtgärder genomföras i form av återplantering av ålgräs. Det bör regleras i villkoren hur förlust av ålgräs kommer att kompenseras.
3. Av villkoren bör det också framkomma hur avvecklingen av verksamheten kommer att ske — miljöhänsyn, bästa möjliga teknik.
4. Sökanden har valt att inkludera åtgärder som berör tillfällig lagring av avfallet på frivillig basis. Det skulle vara önskvärt om tillfällig lagring av avfall kunde regleras i villkoren. Det behövs också ett förtydligande gällande vilka områden som kommer att beröras av förvaring av massor.

Länsstyrelsen i Skåne län har framfört bland annat följande.

Länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd meddelas. Länsstyrelsen anser att Natura 2000-tillstånd krävs för ansökta åtgärder. Länsstyrelsen ser positivt på möjligheten att två kabelförband förläggs i stället för fyra, eftersom det skulle innebära kortare arbetstid samt mindre grumling. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att styrd borrning används på kabelsträckan närmast land och bortom det område där inventeringar har visat på förekomst av ålgräsängar. Vidare har Länsstyrelsen yrkat att Bolaget ska åläggas att vidta kompensationsåtgärder för det fysiska intrånget på havsbotten.

I fråga om föreslagna villkor har Länsstyrelsen framfört följande föreslagna tillägg.

1. Kemiska produkter och farligt och icke-farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar mark, yt- och grundvatten. Lagring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på tät yta som är invallad eller försedd med annat motsvarande sekundärt skydd. Uppsamlingsvolymen ska motsvara minst den största enskilda behållarens volym plus 10 % av volymen av övriga behållare.
2. Verksamheten ska bedrivas så att olägenheter till följd av damning undviks. Om olägenhet uppkommer ska åtgärder vidtas så att olägenheten upphör.
3. Kontroll av föroreningsinnehåll i massorna som tas upp ska utföras innan lagring påbörjas på plats eller borttransport.
4. Massorna ska förvaras på så sätt att lakvatten inte riskerar att förorena yt- eller grundvatten. Förorenat lakvatten ska vid behov tas om hand och renas.
5. Bolaget ska senast sex (6) månader före anläggningsarbeten påbörjas till tillsynsmyndigheten inkomma med en detaljerad projekteringsplan innehållande tidplan, beskrivning av det tekniska utförandet av anläggningsfasen och de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som Bolaget i övrigt avser att vidta i samband med anläggandet av sjökabel.

6. Inom Natura 2000-området Sydvästsåskånes utsjövatten får inga arbeten hänförliga till kabelläggning ske under perioden 1 november t.o.m. 31 maj, med motiveringen att säsongsrestriktionen för kabellägningsarbeten inom Natura 2000-området behöver utökas för att inkludera hela den period då individer av den akut hotade Östersjöpopulationen av tumlare kan vistas inom området.
7. För verksamheten ska finnas kontrollprogram. I kontrollprogrammen ska anges mätmetod och utvärderingsmetod. Kontrollprogram ska finnas för verksamhetens samtliga faser; undersökning, anläggning, drift och avveckling. Kontrollprogram ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader innan respektive fas inleds. Kontroll och mätningar av grumling ska ingå.
8. Områden för tillfälliga grävningar t. e x. vid kabelnedläggning eller kabelreparering, ska efter slutfört anläggningsarbete i så stor utsträckning som möjligt återställas i ursprungligt skick så att inga diken uppstår i havsbotten.
9. Senast tre år innan verksamheten i sin helhet eller i någon väsentlig del slutligt avvecklas ska en plan för avveckling upprättas och lämnas till tillsynsmyndigheten. Avvecklingsplanen ska minst innehålla metoder för upptagning av sjökabel inklusive en tydlig redovisning av miljöeffekterna vid upptagning.

Slutligen har Länsstyrelsen yrkat på ersättning för rättegångskostnader avseende 25 timmars arbete à 800 kr, totalt 20 000 kr (moms ingår ej i detta belopp).

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har anfört bl. a följande.

Av ansökan och bifogade MKB framgår att bottenmaterialet i kabelkorridoren huvudsakligen utgörs av sand och grus i bottenytan, att innehållet av metaller och

miljögifter i sedimenten är lågt och att botten till övervägande del utgörs av en sk transportbotten.

De huvudsakliga möjliga negativa effekter verksamheten kan medföra är, enligt SGU, att miljögifter bundna i sedimenten frigörs, att vattenmassan grumlas, att sedimenttransporten hindras, att diken och håligheter som uppkommer vid nedläggningen inte fylls igen, att buller från undersökningar, borrningar och vid nedläggningen stör marina däggdjur och då särskilt tumlare från Östersjöpopulationen.

Miljögifter i sedimenten

Bolaget har låtit ta sju prov i kabelkorridoren och analyserat dessa med avseende på metaller och miljögifter. Samtliga prov är tagna på nivån 0–5 cm trots att kablarna ska läggas 1,5 m under botten. Det är oklart varför inga analyser gjorts ner till berört sedimentdjup, i detta fall 1,5 m. Fyra av proven är tagna i sand och tre i gyttjig silt. Halterna av metaller och miljögifter har varit låg i samtliga prover. Att de sandiga proverna visat låga halter av metaller och miljögifter är förväntat då dessa ämnen inte binds till sand.

SGU förespråkar att prov för bedömning av miljögifter tas dels vid ytan och dels vid det berörda sedimentdjupet, dvs det djup som kablarna kommer förläggas på. Trots detta bedömer SGU att risken för att kabelnedläggningen skulle medföra spridning av miljögifter som liten då sedimenten i den föreslagna kabelsträckningen huvudsakligen utgörs av material som avsatts i förindustriell tid och därför sannolikt inte innehåller miljögifter av någon betydelse.

Grumling av vattenmassan

Vad gäller grumling vid kabelnedläggning är det inte möjligt att fullt ut bedöma hur omfattande den kan bli då det saknas data som visar jordarternas fördelning ner till berört sedimentdjup. Valet av metod för kabelnedläggningen är också avhängigt av jordartsfördelningen på djupet. Sedimenten i bottenytan utgörs till större delen av sandigt material. Om bottenmaterialet ned till berört djup huvudsakligen visar sig

bestå av grova sediment (sand och grus) anser SGU att grumlingseffekten blir låg och kortvarig.

Sedimenttransport längs havsbotten

Där kablarna läggs under bottenytan är risken för en negativ påverkan på sedimenttransporten i området liten. Där kablarna övertäcks med betongmadrasser eller annat kan sedimenttransporten komma att förhindras och massunderskott därmed uppstå lokalt på läsidan om hindret. Att så inte sker bör undersökas någon tid efter kabelnedläggningen. SGU anser att det är lämpligt att dessa undersökningar omfattas av kontrollprogrammet.

Diken och håligheter

Havsbotten i kabelkorridoren är en stark transportbotten, eventuella diken och hål som uppkommit vid nedläggningen av kablarna kommer därmed att fyllas igen genom den naturliga sedimenttransporten längs botten med tiden såvitt denna inte hindras (se resonemanget i avsnittet ovan Sedimenttransport längs havsbotten). Att så verkligen sker bör dock även det följas upp i kontrollprogrammet.

Buller

I området kan tumlare från den akut hotade östersjöpopulationen befinna sig. För att inte störa dessa eller andra marina däggdjur måste skyddsåtgärder tillämpas. SGU anser därför att det av Bolaget föreslagna villkor 7 bör ha en annan utformning. Vid arbeten med instrument som genererar ljud som understiger 200 kHz ska det finnas dedikerade observatörer ombord samt passiv akustisk övervakning (PAM). Övervakning genom så kallad PAM möjliggör att tumlare kan upptäckas även då väderförhållandena är sådana att det annars kan vara svårt att upptäcka tumlaren visuellt, eller vid arbeten efter solens nedgång. Observatörerna ska tillse att inga marina däggdjur finns inom 500 m radie från fartyget eller den ljusalstrande utrustningen när denna startas. Vidare ska så kallad mjuk uppstart tillämpas och så ska även ske vid uppehåll i undersökningsarbetet som överstiger 40 minuter.

Sjöfartsverket har framfört följande.

I villkor 11 ska tiden för information till Sjöfartsverket ändras till minst sex (6) veckor innan utlägningsarbeten påbörjas. Detta då nedläggningen berör internationell trafik vilket gör att det tar något längre tid att för informationen att nå ut till berörda parter. Sjöfartsverket har i övrigt inga invändningar mot att tillstånd ges för nedläggande av sjökabel i enlighet med ansökan.

Sjöfartsavdelningen, Transportstyrelsen har i målet framfört följande.

Transportstyrelsens yttrande är ur sjöfartssynpunkt.

Transportstyrelsen har inget att invända mot ansökan och välkomnar de samråd och kommunikationsinsatser med myndigheter som föreslås i ansökan. Området för den planerade sträckningen av kabeln är kraftigt trafikerat av handels- och fritidssjöfart samt passerar områden där sjötrafiken möts från flera håll, vilket även framgår av den marina trafikanalysen. Detta kan leda till komplexa trafiksituationer och det är av stor vikt att tillräckliga sjösäkerhetshöjande åtgärder tillämpas. Förutsatt att tillräckliga sjösäkerhetshöjande åtgärder tillämpas bör arbetena kunna utföras med relativt små risker för sjötrafiken i området som beskrivs i riskbedömningen.

SÖKANDENS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDEN

Bolaget har i sitt bemötande anfört bland annat följande.

Allmänt

Såsom tidigare angetts har Vattenfall Vindkraft AB, sedan 2006 vidare tillstånd enligt lag (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon (nedan "LSEZ") till uppförande och drift av en havs-baserad vindkraftpark vid Kriegers flak i södra Östersjön (ändringar av detta tillstånd prövas för närvarande av Miljödepartementet), liksom tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (nedan "KSL") för nedläggande av elkablar inom svensk ekonomisk zon. Därtill har Vattenfall sedan 2016 nätkoncession för den sträckning som ska koppla ihop vindkraftparken till havs med ställverken på land i Arrie respektive Trelleborg Norra, innefattandes rätt att anlägga och driva en 130 kV sjökabelanläggning inom nu aktuell sträckning. Projektets lokalisering är därmed prövad i en rad instanser.

Med hänsyn till att verksamheten således redan regleras av fyra parallella och separata tillstånd, i vilka en rad villkor föreskrivs, förespråkar bolaget att villkoren för samtliga prövningar samverkar och i största möjliga mån överensstämmer när motsvarande frågor regleras i olika tillstånd. En enhetlig villkorsskrivning kommer vidare att underlätta den senare tillsynen av verksamheten liksom bolagets egenkontroll.

Trelleborgs kommun

Borrning inom naturreservatet

Såsom angivits i ansökan kommer den aktuella sjökabeln, närmast land, att förläggas med hjälp av s.k. styrd horisontell borrning i havsbotten (Horisontal Direction Drill, ”HDD”). Skälet till detta är för att undvika påverkan på ålgräs, som kan vara känsligt för substratförlust och där återhämtningen är förhållandevis långsam. För andra receptorer saknas skäl att borra ner kabeln. Borrning av längre sträckor medför dock alltid vissa tekniska svårigheter och en ökad risk för friktion och geotekniska hinder varför borrning inte bör användas annat än där så är absolut påkallat. Utgångspunkten är därför alltså att HDD-borrningen inom naturreservatet anpassas till aktuell ålgräsförekomst samt en viss påkallad buffertzona. I bolagets tidigare yttrande från den 4 februari 2021 (aktbilaga 13), har bolaget utförligt redogjort för hur sjökabeln planeras att anläggas inom övriga delar av naturreservatet med annan metod än borrning.

Dokumentation av ålgräs och kompensation för ålgräsförluster

Vad gäller dokumentation om ålgräsutbredningen samt kompensation vid eventuella förluster av ålgräs har Vattenfall i februariyttrandet bemött frågan efter en kompletteringsbegäran från Havs- och vattenmyndigheten. Bolaget har tidigare åtagit sig att följa upp projektets påverkan på ålgräs efter avslutade arbeten och bolaget får därför med hänsyn till Trelleborg kommuns synpunkt om dokumentation av ålgräs hänvisa till detta åtagande. Beträffande frågan om kompensation, se vidare nedan.

Avveckling

Det är inte möjligt att i detta skede formulera ett tillräckligt tydligt villkor kring hur avvecklingen av verksamheten kommer att ske, i enlighet med Trelleborgs kommuns förslag. Det är i stället lämpligt att frågan regleras såsom i övriga tillstånd och prövningar, nämligen att frågan om de närmare detaljerna för verksamhetens avveckling avgörs i samband med den faktiska nedläggningen av verksamheten. Ett villkor med motsvarande innebörd finns föreskrivet i nuvarande KSL-tillstånd, och har även föreslagits i det kompletterande KSL-tillstånd som för närvarande prövas av Näringsdepartementet. Vattenfall anser att det saknas skäl att ”dubbelreglera” denna fråga även inom ramen för detta tillstånd. Om domstolen mot förmodan skulle finna detta nödvändigt föreslår Vattenfall att motsvarande villkor ska föreskrivas som i de parallella prövningarna.

Förvaring av massor

Såsom framförts av bolaget i såväl den tekniska beskrivningen, som i aktbilaga 13, kommer massorna enbart att förvaras inom det angivna tillfälliga arbetsområdet. Såsom vidare angivits i tidigare skriftrundor kommer den samlade mängden massor kunna anges mer exakt efter att den s.k. provborrningen har genomförts. Efter genomförd provborrning kommer bolaget ha en bättre uppfattning och bättre underlag beträffande mängden och typen av massor och dess uppskattade skrymdensitet.

Det bedöms inte i detta skede möjligt eller relevant att ange exakt vilka områden som ska utgöra förvaringsplats, mer än att förvaring kommer att ske innanför angivnet anläggningsområde enligt vad som beskrivits i den tekniska beskrivningen. Efter som åtgärden inte är tillståndspliktig finns i och för sig en möjlighet att i stället anmäla den tillfälliga och kortvariga förvaringen av massor. Bolaget har emellertid ansett att det är lämpligt att inkludera ett yrkande härom inom ramen för nämnda prövning (för att tillåta en fullständig prövning av verksamheten), och Vattenfall menar att det allmänna villkoret – tillsammans med bolagets beskrivning av åtgärden – är tillfyllest för att reglera den tillfälliga hanteringen av massor.

Länsstyrelsen i Skåne län

Vattenfall noterar inledningsvis att länsstyrelsen ser positivt på alternativet om två sjökablar om 220 kV vilket är ett alternativ som bolaget har utvecklat i aktbilaga 13 vartill hänvisas. Det är även noterat att länsstyrelsen anser det krävas Natura 2000-tillstånd för åtgärderna vilket omfattas av bolagets ansökan och yrkanden. Återstående synpunkter från länsstyrelsen bemöts ämnesvis nedan.

Tillståndspliktig avvattning av massor

I aktbilaga 13 redovisades fördjupade bedömningar kring mängden sediment vid borrhningen. Vattenfall redovisade härvid att bolaget planerar att omhänderta materialet från provborrningen liksom de efterföljande kabelborrningsarbetena som avverkat material på landsidan. Samtliga massor bedöms kunna hanteras inom det tillfälliga arbetsområdet, och inga massor bedöms således behöva mellanlagras på annan plats. Såsom nämns i den tekniska beskrivningen bedöms varje styrd borrhning att ge upphov till ca 150 m³ massor. Materialet (sand) bedöms väga uppskattningsvis 1 600 kg/m³, vilket innebär att 240 ton material per borrhning behöver omhändertas (som ett teoretiskt värde). För det fall fyra borrhningar genomförs innebär detta att totalt ca 960 ton avverkat material behöver hanteras inom arbetsområdet under arbetstiden. Det innebär att anläggningen inte är tillståndspliktig. Det är således inte fråga om någon ”avvattning” i bemärkelsen att massor läggs upp på land i syfte att avvattnas. Som angetts tidigare kommer bormassorna att separeras från borrhslammet på plats (alternativt bortforslas med slambil). Vid separeringen separeras borrhslammet i en sluten tank, varefter bentonit-leran och borrhslammet kan återanvändas i den fortsatta borrhningen. Det är således inte fråga om någon tillståndspliktig ”avvattning”.

Användning av styrd borrhning och grumling

Vattenfall har i både ansökan och februariyttrandet utförligt redogjort för hur sjökabeln planeras att anläggas inom naturreservatet med både styrd borrhning och annan metod. Även i avsnitt 2.1.1 ovan förtydligar bolaget sina överväganden kring metodval inom naturreservatet.

Länsstyrelsen har även framfört att vid nedläggandet av sjökabeln på andra sträckor, än de berörda av ålgräs, ska en metod som orsakar minst grumling användas. Bolaget har beskrivit metoderna för nedläggandet av kabeln. Dessa metoder är väl beprövade och ger inte upphov till någon grumling av betydelse och vågrörelser och stormar bedöms efter anläggande återskapa en slät botten. Bolaget har även i den tekniska beskrivningen och tillkommande kompletteringar vintern 2021 preciserat att metoderna för anläggande av kabeln utanför anslutningspunkten utanför ålgräslinjen på de mer grundare vattenområdena skall genomföras med en tekniskt fungerande metod som grumlar minst. Bolagets bedömning är att en s.k. mindre släpbar jetsläde ger minst grumlande effekt men för det fall det inte är tekniskt möjligt anges även andra metoder.

Kompensation för intrång på havsbotten

Inom ramen för den numera avslutade Natura 2000-prövningen var Vattenfall tydlig med att bolaget inte kommer att föreslå någon kompensationsåtgärd enligt 7 kap. 29 § miljöbalken eftersom det utifrån genomförda utredningar och undersökningar kan konstateras att verksamheten inte kommer att ge upphov till någon skada eller betydande störning på så sätt som anges i 7 kap. 28 b § miljöbalken. Några kompensationsåtgärder kommer således inte att genomföras med stöd av 7 kap. 29 § miljöbalken. Vad bolaget däremot anfört är att bolaget påbörjat en frivillig studie, som avser att utreda möjligheten att, inför utläggandet av kablar till havs, kunna ”skrapa” bort blåmusselrev från havsbotten längs den mest musselrika kabelsträckan om ca tre kilometer (likt man gör när man fiskar blåmusslor), för att sedan placera ut aktuell ”fångst” på annat lämpligt ställe (eller, om möjligt, på samma ställe som där revförekomsten först påträffades). Nämnda tre kilometer är belägna dels i ekonomisk zon (en km), dels svenskt sjöterritorium (två km). Aktuell åtgärd skulle, om den visar sig möjlig att genomföra, kunna kompensera för det fysiska intrång som kabelläggning (permanent eller tillfälligt) medför på havsbotten. Vattenfall är således oaktat vad som anförts ovan, berett att tillmötesgå länsstyrelsen i denna del. Såsom tidigare anförts är det emellertid för tidigt att uttala sig om huruvida före-slagen

metod är verkningsfull för att kunna kompensera för genomförda åtgärder. Länsstyrelsens förslag till hantering av frågan förefaller därför lämplig i detta fall.

Vattenfall har föreslagit villkor härom.

Länsstyrelsens förslag till villkor

Villkor 1

Vattenfall ser inga hinder mot att frågan om kemiska produkter regleras i villkor även om hanteringen av kemiska produkter till viss del redan följer av branschstandard. Samtliga kemikalier som används i projektet kommer att väljas utifrån miljöbalkens produktvalsprincip. Vattenfall har även i aktbilaga 13 förtydligat hur förvaring och hantering av kemikalier kommer ske. Länsstyrelsens villkorsförslag är dock enligt bolagets bedömning något för detaljerat och missanpassat för den aktuella verksamheten (invallning är exempelvis svårt att åstadkomma inom ett temporärt arbetsområde – då kan andra sekundära skydd i stället vara att föredra). Av detta skäl föreslår Vattenfall ett något justerat villkor, se nedan:

”Kemiska produkter och farligt och icke-farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar mark, yt- eller grundvatten. Lagring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på en för produkten beständig och tät yta”

Villkor 2

Bolaget har inte bedömt någon risk för damning av betydelse men bolaget ser inget hinder mot att det föreslagna villkoret kan föreskrivas för verksamheten.

Villkor 3

Länsstyrelsen har föreslagit ett villkor om provtagning av massor. Vattenfall motsätter sig villkorsförslaget såsom förslagits av myndigheten eftersom det varken bedöms nödvändigt eller praktiskt genomförbart.

Inledningsvis saknas skäl för att anta att massorna har högt föroreningsinnehåll. Såsom framgår av bilagor till ansökan domineras havsområdet längs den planerade

kabelkorridoren av finsand med partier av grövre sand och mindre block. Havsbotten i kabelkorridoren utgörs av erosionsbotten med transportbottnar, där omlagring av sedimenten genom påverkan av vågor och strömmar i olika grad förekommer. Förekomsten av organiskt material i ett sediment är av stor vikt vid bedömningar av uppmätta föroreningshalter eftersom miljögifter i stor utsträckning binds till organiska partiklar. De provtagna sedimenten dominerades däremot i hög grad av oorganiskt material med lågt föroreningsinnehåll. Av genomförda provtagningar kan sammanfattningsvis följande konstateras.

- Sedimenten bedömdes vara mycket lågt belastade av metaller.
- Sedimenten bedömdes vara lågt eller mycket lågt belastade av Polycykliska aromatiska kolväten PAH.
- Sedimenten bedömdes vara lågt eller mycket lågt belastade av Polyklorerade bifenyler PCB.
- Petroleumprodukter/olja bedömdes inte utgöra någon nämnbar sedimentförorening.
- Tennorganiska substanser i sedimenten bedömdes vara låga eller mycket låga.
- Extraherbart organiskt halogen EOX bedömdes inte utgöra någon nämnbar sedimentförorening.

Det saknas därmed anledning till att anta att sedimenten och sedermera massorna skulle vara så förorenade att det föranleder ett behov av återkommande provtagning.

Vidare är det viktigt för bolaget, som angivits i den tekniska beskrivningen, att det inte införs kontrollkrav som innebär att bolaget tvingas avbryta eller stanna borrhningen som i sin tur skulle kunna riskera att borrhålet kollapsar. Vid en större borrhoperation måste borrhningen fortgå till dess att hela borrhningen är klar. Ett provtagningsförfarande i enlighet med länsstyrelsens förslag är således inte praktiskt genomförbart, och utifrån genomförda prover saknas all anledning att anta att massorna skulle vara förorenade. Vattenfall motsätter sig därför villkorsförslaget.

Bolaget kommer emellertid att genomföra provtagning av de massor som tillfälligt kommer att lagras inom arbetsområdet i enlighet med praxis för provtagning av massor för bestämmande av omhändertagande efter bortförsl.

Villkor 4

Länsstyrelsen har föreslagit ett villkor kring risken för förorening av lakvatten. Vattenfall bedömer att ingen kontaminering av grund- eller ytvatten riskerar att ske eftersom ”avvattning” sker i slutna system i direkt anslutning till havsområdet. Arbetsområdet för HDD-borrningen är planerat att anläggas på stranden och inga brunnar eller sötvattensområden finns i anslutning till arbetsområdet på stranden. Såsom beskrivits i anslutning till villkor 3 ovan bedöms inte heller massor vara förorenade och det föreligger därmed ingen risk för kontaminering av grund- eller ytvatten om ett läckage skulle uppstå i det slutna systemet. I tidigare yttrande (ab 13) har bolaget tillhandahållit en planskiss med mer detaljerad information om arbetsområdets utformning vartill hänvisas. Mot bakgrund härav motsätter sig därför bolaget det av Länsstyrelsen föreslagna villkoret.

Villkor 5

Vattenfall Vindkraft AB har i befintligt tillstånd enligt LSEZ för verksamheten ett villkor med innebörden att tillsynsmyndigheten ska informeras i god tid innan anläggningsarbetena påbörjas. Inom ramen för det föreskrivna villkoret kommer Vattenfall att tillhandahålla en tidplan och beskrivning av arbetenas utförande. Bolaget anser att det finns goda skäl att föreskriva motsvarande villkor i aktuellt tillstånd för att underlätta för samtliga parter att efterleva och tillse villkoren. Vattenfall ser därför positivt på att ett likalydande villkor kan införas i aktuell prövning: ”Verksamhetsutövaren ska i god tid innan byggnads- och anläggningsarbetena för gruppstationen påbörjas informera Kustbevakningen, Försvarmakten, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Försvarets radioanstalt och länsstyrelsen om arbetena. Myndigheterna ska därefter informeras fortlöpande om arbetenas fortskridande samt då arbetena avslutas.” Bolaget motsätter sig därmed länsstyrelsens förslag.

Det villkorsförslag som nu presenteras av länsstyrelsen är vidare mycket svårt att innehålla, eftersom det vid dylika anläggningsarbeten till havs i princip är omöjligt att kunna presentera en detaljerad projektplan så långt som sex månader innan arbetena påbörjas. Entreprenörer kan upphandlas med kort varsel, och arbetena är till stor del väderberoende, varför det i praktiken är omöjligt att så långt som ett halvår innan kunna redogöra för några detaljer kring tidpunkter och annat.

Villkor 6

Bolaget medger ett villkor om att inga arbeten hänförliga till kabelläggning får ske under perioden 1 november t.o.m. 31 maj inom Natura 2000-området Sydvästkånes utsjövatten.

Villkor 7

Vattenfall har ingen erinran mot att det i villkoret förtydligas att ett kontrollprogram ska finnas för projektets samtliga faser; det vill säga anläggande, drift samt avveckling. Däremot anser Vattenfall att länsstyrelsens förslag i övrigt är för detaljerat, och att de närmare detaljerna för kontrollprogrammets omfattning lämpligen i stället regleras tillsammans med berörda myndigheter och inte inom ramen för nu ansökt tillstånd (bl.a. mot bakgrund av att verksamheten förväntas pågå under en lång tidsperiod, och att andra frågor/aspekter kan aktualiseras under hand). Ett detaljerat villkor kring kontrollprogram är således inte lämpligt.

Vad beträffar frågan om att även uttryckligen inkludera kontroll och mätning av grumling i kontrollprogrammet får Vattenfall anföra följande.

Det bedöms inte nödvändigt att uttryckligen inkludera frågan om grumling i kontrollprogrammet genom att föreskriva detta i ett villkor – det framgår av den mycket omfattande och tillförlitliga sedimentmodellering som utförts för projektet att påverkan från grumling och sedimentpålagring inte är betydande och att påverkan är kortvarig. Det bör noteras att dessa resultat är baserade på platsspecifika geofysiska data som sedan länge funnits insamlade i projektet, och där sedimentmodellen vägt samman samtliga sedimentpåverkande projektaktiviteter under respektive skede. Modellen visar att koncentrationer över 10 mg/l är begränsade till ett smalt band

som följer kabelkorridoren. Förutom för några få platser ute till havs sker koncentrationerna över 10 mg/l huvudsakligen nära stranden under en kort tidsperiod (1-12 timmar). Eftersom HDD planeras närmast strand kommer ingen sedimentspridning att äga rum inom de grundare områden där exempelvis ålgräs finns (i modellen togs dock höjd för arbeten ända in till strand). Tjocklek av sedimentering modellerades till att vara mindre än 0,5 mm vilket bedöms vara långt inom den naturliga variationen som sker till följd av exempelvis storm. Då området består av transportbottnar med sand som rör sig på botten bedöms organismer vara anpassade till dessa naturliga variationer och kortvarig exponering av naturlig grumling.

När det gäller ålgräsängarna så har anlita konsult föreslagit att en inventering före och efter borrningen får avgöra om ålgräsområdet påverkades för att bedöma att en ålgräskompensation behöver genomföras. Dock är det viktigt att förstå att med de föreslagna säsongsrestriktionerna för borrningen så är inte ålgräset i en känslig ekologisk fas som skulle göra att den skulle störas t.ex. av grumling under borrningen eller den anslutande grävningen inne i naturreservatet vid anläggandet av exportkabeln. Därför finns det inte någon anledning att i ett kontrollprogram redovisa kontroll och mätning av grumling p.g.a. naturreservatets växter eller övriga naturvärden eftersom dessa inte bedöms påverkas mer än precis lokalt där själva borschaktet sker. I kontrollprogrammet ska däremot inventeringar före och efter anläggande finnas med för att avgöra en eventuell påverkan på ålgräsängarna.

Vattenfall liksom involverade experter bedömer att genomförd sedimentmodellering utgör ett mycket tillförlitligt underlag. Det saknas därför skäl att, under det begränsat antal timmar en viss grumling kan förväntas uppstå, kontrollera nämnda grumling på sätt som länsstyrelsen nu föreslår. Dels förväntas ingen negativ effekt av grumling och sedimentpålagring uppkomma, dels kommer kontroll och mätning av grumling (mot bakgrund av dess begränsade effekt i rum och tid) vara mycket svår att genomföra samtidigt som pågående anläggningsaktiviteter i området. Vattenfall motsätter sig därmed nämnda villkorsskrivning avseende kontrollprogrammets utformning rörande uppföljning av grumling. Inom ramen för sin egenkontroll och kunskapsuppbyggnad kommer Vattenfall emellertid, där så bedöms

lämpligt, att utföra referensmätningar rörande grumling i projektet. Bolaget har ingen erinran mot att dela resultatet av sådana mätningar med tillsynsmyndigheten.

Villkor 8

Vattenfall har föreslagit ett villkor om återställande av havsbotten vid grävning i vatten, dvs. vid landanslutningen, som i stort motsvarar länsstyrelsens förslag (se villkorsförslag 4 i ansökan). Länsstyrelsens förslag går emellertid längre och avser reglera återställning av havsbotten utanför området för landanslutningen. I dessa områden kommer en återställning av havsbotten att ske naturligt efter kabelnedläggningen. Även SGU är av samma uppfattning i sitt yttrande.

Vattenfall kommer endast att genomföra grävning som teknisk metod för att nedlägga kablar på grundare vatten (dvs. vid landanslutningen) närmast där borrhacket kommer upp och en s.k. spolsläde av tekniska skäl inte kan användas. Eftersom den tillämpade tekniska erfarenheten av tidigare moderna kabelläggningar visat att dike- na vid normal nedläggning naturligt återfylls av vågrörelse och stormar anser inte bolaget att villkoret bör utsträckas till att gälla även områden där ingen grävning sker eller för områden ute på havsbotten långt från land. Vidare bör inte Länsstyrelsens skrivning om att villkoret även bör omfattas av kabelreparationer accepteras eftersom detta även teoretiskt kan ske på större havsdjup där inte den detaljgraden i villkorsskrivningen som Länsstyrelsen föreslagit sannolikt är praktiskt tillämpligt. Detta eftersom grävning endast sker på grunda vatten och inte bör omfatta kabelreparationer som kan vara även på större djup.

Det ska även framhållas att nedläggningstekniker såsom nyttjande av plogar och spolsläde åter-försluter kabelrännan allteftersom nedläggandet sker. Vidare att rödalger enligt Medins Vatten och Havskonsulter AB har bättre förutsättningar att återkolonisera områden med stenig och ”ojämn” botten.

Vattenfall vidhåller således sitt villkorsförslag i denna del.

Villkor 9

Vattenfall vill uppmärksamma att villkorsförslaget inte är formulerat i samverkan med villkor 23 i det meddelade tillståndet enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon om när verksamheten ska anses som nedlagd. Verksamheten ska anses som nedlagd om verksamheten för elproduktion inte har bedrivits under en sammanhängande tid av ett år. Bolaget har i februariyttrandet redovisat underlag om hur avveckling och återställning bäst kan komma att ske i framtiden likväl som de svårigheter som föreligger i att reglera verksamhetens avveckling i nuläget. Det är viktigt att kabelprövningen inte i för stor detaljgrad fastställer hur avveckling ska ske innan inriktningen på efterbehandlingen har valts. I bolagets tidigare yttrande (aktilaga 13) utvecklades ett längre resonemang om vägledningen från Energimyndigheten och Naturvårdsverkets om nedmontering av vindkraftverk på land och havsbaserad vindkraft som bolaget även i detta svar hänvisar till.

Mot bakgrund av ovan anser bolaget att en villkorsformulering i enlighet med myndighetens förslag i praktiken är mycket svår att efterleva (utan att samtidigt begå ett villkorsbrott). Det är vidare orealistiskt att begära att en avvecklingsplan ska ges in så långt som tre år innan den faktiska avvecklingen – vid denna tidpunkt har sannolikt varken metod eller entreprenörer för avveckling valts, och det kan inte uteslutas att tekniker för avveckling väsentligt kan komma att utvecklas under en treårsperiod. Det kan dessutom ifrågasättas om ett avvecklingsbeslut har tagits med så lång marginal. Med anledning härav motsätter sig Vattenfall länsstyrelsens villkors-förslag i dess helhet.

Ersättning

Vattenfall medger att betala den av länsstyrelsen yrkade ersättningen om 20 000 kr avseende länsstyrelsens kostnad vid mark- och miljödomstolen. För det fall ytterligare ersättning skulle yrkas hemställer Vattenfall att få återkomma med en förnyad inställning till yrkandet.

Sjöfartsverket (villkor 11)

Vattenfall ser inget hinder mot att tiden förlängs med två veckor för att säkerställa att samtliga parter nås av nödvändig information kring anläggningsarbetena, och bolaget föreslår därför att villkoret justeras i enlighet med Sjöfartsverkets förslag.

Transportstyrelsen

Vattenfall välkomnar Transportstyrelsens yttrande och kommer, i enlighet med föreslagna villkor rörande sjöfart, att hålla relevanta myndigheter uppdaterade kring projektets utveckling och planerade arbeten till havs.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Provtagning av miljögifter i sediment

Vattenfall bedömer, i likhet med SGU, att risken för att kabelnedläggningen skulle medföra spridning av miljögifter är liten då sedimenten i den föreslagna kabelsträckningen huvudsakligen utgörs av erosionsbottnar och av material som avsatts i förindustriell tid och därför sannolikt inte innehåller miljögifter av någon betydelse, vilket även den genomförda ytliga provtagningen visat. Bolaget har, i till ansökan bilagd miljökonsekvensbeskrivning, utförligt redogjort för bottensammansättningen för relevanta områden.

Provområdena för sediment i kabelkorridoren fördelades i olika naturtyper för att skapa underlag från olika botten typer, men också för att erhålla geografisk spridning i kabelkorridoren. Inom respektive område eftersöktes mjuka botten för provtagning, det vill säga de djupaste bottenarna baserat på sjökort och i fält noterade faktiska djupförhållanden. Det bör således noteras att det inom respektive område eftersöktes potentiella lokala ackumulationsbotten för att ge ett resultat med ett så högt föroreningsinnehåll som möjligt. Det ytliga skiktet är intressant för eventuella föroreningar av recent natur och det djupare skiktet för att följa upp ytprover ner till en nivå där sedimenten sannolikt är lågt eller mycket lågt belastat av föroreningar. Enligt planen avsågs om möjligt sediment i intervallet 0–5 cm respektive 45–50 cm tas ut med rörhuggare av typen Limnos.

Havsområdet längs den planerade kabelkorridoren domineras av finsand med undantag av grövre sand i sandvågor vid den grundaste delen nära land samt ett parti mitt i med grövre kornstorlek och inbladning av sten och mindre block. Utifrån bedömningar i fält avseende sedimentstruktur samt data från laboratoriet av sedimentens egenskaper till exempel vattenhalt och torrsubstans, bedömdes bottnarna i huvudsak utgöras av erosionsbottnar/transportbottnar, det vill säga bottnar där om-lagring av sedimenten genom påverkan av vågor och strömmar i olika grad kan förekomma. Genomgående medgav dock inte sedimenten penetrering med rörhuggare varför prover i stället togs ut med Van Veen-huggare. Samtliga uttagna prover utgjordes därför av material från mellan 0–5 cm sedimentdjup. Bolaget delar SGU:s uppfattning att det i sådana sediment kan förväntas låga halter av miljögifter vilket genomförd provtagning även visade.

Provtagning av sediment ner till 1,5 meters djup är en betydligt större och mer komplicerad uppgift sett ur flera synvinklar, inte minst utrustningsmässigt, provtagningstekniskt och ekonomiskt. Att nå till 1,5 meters djup bedöms således inte vara möjligt eller nödvändigt inom området för kabeln.

Grumling

Vattenfall har genomfört omfattande modelleringar av grumlingseffekter till följd av arbetet. Modelleringarna har legat till grund för länsstyrelsens beslut om att lämna tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (Natura 2000-tillstånd) och modelleringarna har varit tillförlitliga samt utgjort ett tillförlitligt underlag för att bedöma omfattningen av grumling.

Bolaget har i en sedimentmodellering upprättad av NIRAS, underbilaga C.3 till ansökan vartill hänvisas, redovisat att sedimentmodellen är baserad på vibrocore-prover och borrhdata. Samtliga borrhpunkter finns i rapporten angivna med karta. I rapporten redovisas också att modellens spridningsresultat baseras på ett medeltal av varje borrhprofil, det vill säga man har ”vägt in” även de djupare lagrens inslag av lera respektive kalklera ner till ett djup om två meter. I rapporten har också tydliggjorts att kalklera i detta område bedöms ha samma spridningsegenskaper som lera i

de djupare lagren längs med kabelsträckan. Eftersom medeltalen baseras på borrh-data ner till minst 2 meters djup har rapportens bedömningar även tagit höjd för de djupare sedimentskiktens effekt på sedimentmodellens resultat. Bolaget saknar förståelse för varför SGU genomför sina bedömningar utifrån ett antagande om att det skulle vara grova sediment ner till kabelläggningens djup. Bolaget delar dock SGU:s generella bedömning att grova sediment ger en lägre grumlingseffekt men att det generella antagandet inte har någon koppling till den sedimentmodellering som bolaget låtit utföra baserat på ett stort antal provtagningar i fält.

Sedimenttransporter

Vattenfall delar SGU:s uppfattning att de diken och håligheter som uppstår till följd av kabelnedläggningen kommer att återfyllas naturligt. De valda teknikerna för kabelnedläggningen har valts delvis eftersom de leder till en naturlig återfyllnad av havsbotten. Det finns ingen anledning att utifrån de bedömningar som bolaget har gjort, anta att en naturlig återfyllnad inte kommer att ske. Det saknas därför miljömässiga skäl till att vidare i kontrollprogram reglera frågan om havsbottens återställande.

Som angetts tidigare kommer bolaget emellertid att genomföra en okulär besiktning av kabelsträckan med jämna mellanrum längs med havsbotten efter anläggandet. Syftet med besiktningen med dykare är att i tid identifiera eventuella problem med att exportkabeln av olika skäl kan ha blottlagts och att man i tid vid behov försöker förebygga t.ex. risk för att ett nödankare ska fastna i exportkabeln.

Undervattensbuller och justering av villkor

Vattenfall har vad gäller frågan om observatörer och passiv akustisk övervakning (PAM) redan besvarat frågan och redogjort för svårigheterna och nackdelarna med observatörer och passiv akustisk övervakning (PAM) i aktbilaga 13. Bolaget har även tillsammans med Vattenfall Vindkraft AB i Natura 2000-prövningen vid länsstyrelsen Skåne angivit sin inställning i frågan, nämligen att effektiviteten av sådana kontroller starkt kan ifrågasättas, vilket bl.a. bekräftas av en nyligen publicerad

rapport. Bolaget motsätter sig därmed fortsatt, i enlighet med sin inställning i aktbilaga 13, att villkor 7 ska ändras på det vis som SGU anför. Dessutom vill bolaget påpeka att observatörer och passiv akustisk övervakning (PAM) inte har föreskrivits i det meddelade Natura 2000-tillståndet, trots att detta var en synpunkt som förmedlades av myndigheter även där. Det saknas skäl att förena ett Natura 2000-tillstånd inom svenskt territorialvatten med en annan reglering än vad som föreskrivits för Natura 2000-tillståndet inom ekonomisk zon, när det handlar om samma arbeten inom samma Natura 2000-område. Med anledning härav motsätter sig Vattenfall, å det starkaste, SGU:s villkorsförslag i denna del.

Vad gäller frågan om mjuk uppstart vid undersökningsarbetena är frågan redan reglerad genom bolagets villkorsförslag 7. Det kan även noteras att frågan om mjuk uppstart vid undersökningsarbeten har bedömts och reglerats i ett likalydande villkor i det meddelade Natura 2000-tillståndet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Rådighet

Mark- och miljödomstolen bedömer att Bolaget genom till domstolen ingivna servitutsavtal, samt rådighetsmedgivande från Kammarkollegiet har visat att det har erforderlig rådighet över de mark- och vattenområden som berörs av ansökan.

Slutlig miljöbedömning – tillåtlighet

Miljökonsekvensbeskrivningen

Bolaget har låtit utreda alla miljöaspekter som kan antas vara relevanta i målet. Även kumulativa miljöeffekter har utretts, utifrån nuvarande kännedom om större projekt till havs i området, eller i närheten av det aktuella området. Riksintressen avseende försvar, sjöfart, fiske och vindbruk har belysts i tillräcklig omfattning. Mark- och miljödomstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen, med i målet ingivna förtydliganden och kompletteringar, kan ligga till grund för prövningen.

Prövning enligt 7 kap 28 a § miljöbalken

Den ansökta verksamheten berör Natura 2000-området Sydvästsåns utsjövatten (SE0430187) och avses förläggas genom områden med naturtypen biogena rev (blåmusselbankar). Därutöver finns risk för påverkan avseende bland annat bottenlevande djur, fisk och marina däggdjur.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Biogena rev (blåmusselbankar). Påverkan kan lokalt vara kraftig just där anläggningsarbetena utförs. Man får dock beakta att det i ett större perspektiv rör sig om små områden eftersom korridorerna är smala. På några års sikt bör återkolonisation av makroalger, flora, musslor och övrig fauna ha skett i så stor omfattning att naturen kan anses vara återställd. Ingiven redovisning av modellerad grumlingspåverkan, kontrollprogram och sökandens åtaganden att vid eventuella konstaterade behov göra efterjusteringar innebär en hög grad av försiktighet och säkerhet i dessa avseenden.

Marina däggdjur (Östersjötummlaren)

Bolaget har under målets handläggning skärpt sina förslag till villkor så att arbeten med kabelförläggning inom Natura 2000-området inte alls får utföras under perioden 1 november – 31 maj. Vidare har Bolaget en skyldighet att tillämpa s k ”soft start” vid användandet av akustisk mätutrustning med frekvensområde under 180 kHz. Med bland annat dessa försiktighetsmått bedömer Mark- och miljödomstolen att de ansökta åtgärderna ej riskerar att skada den hotade populationen av Östersjötummlare, ej ens på individnivå.

Övrig påverkan på ekosystemet inom Natura-2000 området

Arbetsområdet domineras av grus- och sandbottnar och hårdbotten. Endast mindre mängder finkornigt sediment och sediment med organiskt innehåll förekommer. Därmed är det låga halter av metaller och organiska miljögifter m.m. i sedimenten. Vidare blir grumlingen kortvarig tack vare den snabba sedimentation som följer av

stor partikelstorlek. Den grumling som uppstår kan därmed endast förväntas ge upphov till en kortvarigt försämrad vattenkvalitet. Likväl bedöms det rimligt att hänsyn ska tas till torskens lekperiod, då arten på grund av sitt tidiga pelagiska stadium är extra känslig för grumling. Mark- och miljödomstolen bedömer att inga varaktiga och betydelsefulla försämringar av vattenkvalitet, flora eller fauna kan befaras.

På ovanstående grunder bör Natura 2000-tillstånd medges för de ansökta åtgärderna enligt 7 kap 28 a § miljöbalken.

Ifråga om bedömning av påverkan på naturmiljön utanför Natura-2000-området gör Mark- och miljödomstolen bedömningen att miljöeffekterna i stort sett är likartade längs större delen av kabelsträckningen, undantaget grunda områden med ålgräsängar närmast land som är extra känsliga. För den strandnära sträckningen gäller dock särskilda åtaganden och villkor, se vidare nedan.

Ålgräsängar och dispens från förbud enligt reservatsföreskrifter

Enligt reservatsföreskrifterna A6 och A8 för naturreservatet Fredshög- Stavstensudde är det förbjudet att bl a förändra havsbottens karaktär genom att gräva, schakta mm, samt att dra fram kablar i mark och vatten.

Mark- och miljödomstolen bedömer att Bolaget har föreslagit tillräckligt långtgående skyddsåtgärder och villkor för att undvika negativ påverkan på naturreservatet. Av särskild betydelse är åtagandet att använda HDD-borring för att undvika negativ påverkan på de känsliga ålgräsängarna. Utifrån det faktum att de ansökta åtgärderna utgör ett starkt allmänintresse, samt att påverkan bedöms bli ringa till följd av nu aktuella villkor, bedömer Mark- och miljödomstolen att det föreligger skäl för att bevilja dispens för de ansökta åtgärderna.

Hänsyn till andra intressen av vikt

För vattenverksamhet gäller enligt 11 kap 7 § miljöbalken att vattenverksamheten ska utformas så att den inte försvårar för annan verksamhet som kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna och enskilda ändamål av vikt. I

detta mål är exempelvis riksintresseområden för fiske och sjöfart att beakta i detta lagrum. Synpunkter från de nationella expertmyndigheterna har beaktats till fullo av Bolaget i frågor om villkor mm som rör sjöfarten. Mark- och miljödomstolen bedömer att den aktuella sträckningen förhåller sig gynnsamt till de potentiella konfliktytorna mot farleder och områden av riksintresse för fisket.

Mark- och miljödomstolen bedömer att den valda sträckningen och tekniken, med omsorgsfull nedläggning av kabeln, samt att Bolaget i möjligaste mån ska undvika att använda sig av tillfört material för att skydda kabeln innebär att den ansökta verksamheten uppfyller kraven enligt 11 kap 7 § miljöbalken.

Beaktande av strandskyddets syften

Mark- och miljödomstolen bedömer att de arbeten som avses utföras inom strandskyddat område endast ger upphov till en tidsbegränsad påverkan under anläggningsskedet. I villkoren har det fastställts att HDD-arbeten inte får utföras under maj - september. Området kommer att återställas av Bolaget efter genomförd borrning. Därmed bedöms konflikten med strandskyddets syften som liten och acceptabel. Anläggningen utgör ett allmänt intresse av stor vikt, som för sin funktion behöver lokaliseras till bland annat strandområde. Därtill bedömer Mark- och miljödomstolen att projektets lokalisering i stort är lämplig. Sammantaget finner domstolen därmed att strandskyddsbestämmelserna ej utgör hinder för att meddela tillstånd till ansökta åtgärder.

Miljökvalitetsnormer

Den grumling som uppstår kan därmed endast förväntas ge upphov till en kortvarigt försämrad vattenkvalitet. Mark- och miljödomstolen bedömer att inga varaktiga och betydelsefulla försämringar av vattenkvalitet, flora eller fauna kommer att ske. Inga fastställda miljökvalitetsnormer riskerar således att överskridas till följd av den ansökta verksamheten.

Lokalisering

Beträffande lokaliseringen finner mark- och miljödomstolen att den föreslagna sträckningen är lämplig. Vidare är det på grund av anslutningspunkterna till sjöss och på land inte praktiskt möjligt eller lämpligt att i större utsträckning ändra på kabeldragningens sträckning.

Alternativa utformningar

Bolaget har ansökt om att få nedlägga högst fyra parallella kabelförband (4 x 130 kV). Under målets handläggning har framkommit att det finns ett annat tekniskt sett lämpligt utförande, nämligen två parallella 230 kV förband. Det finns klara miljömässiga fördelar med en sådan lösning. Bolaget har dock klargjort att det inte är säkert att en sådan lösning kan genomföras, eftersom nätkoncessionen inte medger en sådan lösning. Mark- och miljödomstolen bedömer att det nu medgivna tillståndet är lämpligt utformat då det ger möjlighet att istället för fyra kabelförband nedlägga två förband. Att anlägga endast två förband bör dock inte föreskrivas som tvingande, då det är osäkert om projektet i sin helhet kan genomföras på dessa premisser.

Sammanfattande tillåtlighetsbedömning

Det nu aktuella projektet, kabelnedläggningen, är en nödvändig del för att genomföra ett större projekt vari ingår uppförandet av en mycket stor vindkraftspark som beräknas ge ett tillskott av 2,3 – 2,8 TWh förnybar energi årligen. Mark- och miljödomstolen bedömer därmed att de ansökta åtgärderna utgör ett väsentligt allmänintresse.

Bolaget har i ansökan (se rubrik ANSÖKAN ovan) visat att förutsättningarna för tillåtlighet enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken uppfylls. Villkor har föreskrivits i den omfattning som behövs för att förhindra olägenheter i miljön. Mark- och miljödomstolen bör därmed ge tillstånd till ansökta åtgärder med undantag för den del som beskrivs nedan om underhåll och reparation under driftskedet.

Särskilt om yrkandet om tillstånd till underhåll och reparation under driftskedet

Tillstånd som avser arbeten för vattenverksamhet ska enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken innehålla uppgift om den tid inom vilken arbetena ska vara utförda (arbetstid). Arbetstiden får vara högst tio år. Bolaget har yrkat att tillstånd ska meddelas för underhåll och reparation av sjökabeln under kabelns driftskede. Driftskedet har av bolaget uppgetts till åtminstone 35 år. Samtidigt har bolaget yrkat på en arbetstid om tio år för de tillståndsgivna vattenverksamheterna.

Mark- och miljödomstolen bedömer att underhåll och reparation i sig kan utgöra arbeten för vattenverksamheter och därmed, enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, ska begränsas av en arbetstid vilken som nämnts kan vara högst tio år. Jämför NJA 2020 s. 359 "Ersättningsbrunnen". Tillståndet för vattenverksamhet i form av underhåll och reparation kan därmed inte formuleras som att på förhand gälla för hela driftskedet (35 år) utan ska istället begränsas till den period som täcks av arbetstiden. För perioden därefter är naturligtvis underhåll även fortsatt en skyldighet för verksamhetsutövaren men denne får därvid, för varje åtgärd och om så behövs efter samråd med tillsynsmyndigheten, bedöma om underhålls- eller reparationsåtgärden kan genomföras utan anmälan eller tillstånd, kräver anmälan, kräver tillstånd eller vid brådskande situationer är sådan att den enligt 11 kap. 16 § miljöbalken får genomföras direkt men ska tillståndsprövas i efterhand.

Yrkandet om tillstånd för underhåll och reparation ska därmed avslås för den del av driftskedet som ligger senare än arbetstidens utgång.

Villkor

Under målets handläggning har Bolaget accepterat ett flertal av remissinstansernas förslag till kompletterande och mer begränsande villkor i jämförelse med vad som ursprungligen föreslogs i ansökan. Motparterna har dock i vissa avseenden yrkat på mer omfattande åtaganden och restriktioner än de ovan beslutade villkoren.

Det allmänna villkoret (nr 1)

Villkor nr 1 har inte ifrågasatts av någon part. Mark- och miljödomstolen bedömer att det beslutade villkoret är relevant och lämpligt utformat. Mark- och miljödomstolen poängterar att bolaget inom ramen för det allmänna villkoret åtagit sig att i samråd med aktuella myndigheter ta fram en plan för kommande avveckling av kabelförbindelsen. För avvecklingsfrågan föreskrivs i denna dom inget särskilt villkor.

Arbeten i vatten (villkor 2-6)

Beträffande restriktioner med hänsyn till årstider har Bolaget medgett ett uppehåll i arbetena under de perioder som Länsstyrelsen har yrkat på (1 november till 31 maj inom Natura 2000-området, samt generellt förbud mot anläggningsarbeten till havs under april och maj till skydd för torsken). Mark- och miljödomstolen bedömer att inga ytterligare skärpningar av villkoren behövs i dessa delar.

Beträffande styrd borring (villkor 3) har Trelleborgs kommun yrkat på mer omfattande skyldighet för Bolaget att använda denna metod. Mark- och miljödomstolen bedömer dock att kombinationen mindre känsliga flora och fauna, höga kostnader samt osäkerheten avseende genomförbarhet är skäl till att inte bifalla Trelleborgs kommun i denna del.

Länsstyrelsen har efterfrågat ett ytterligare villkor med bäring på situationer med tillfälliga grävningar (se ovan villkor 8 under rubriken INKOMNA YTTRANDEN). Mark- och miljödomstolen bedömer dock att nu beslutade villkor (fr a villkor nr 2-6) sammantaget är tillräckliga för att säkerställa erforderlig återställning av havsbotten.

I övrigt råder samsyn mellan parterna beträffande de beslutade villkoren rörande arbeten i vatten. Mark och miljödomstolen bedömer att villkor 1–6 sammantaget ger ett erforderligt skydd för vattenmiljön.

Geotekniska- och geofysiska undersökningar (villkor 7)

SGU har efterfrågat mer långtgående villkor avseende begränsningar avseende akustiska undersökningar. Mot det har Bolaget argumenterat utifrån erfarenheter och studier från jämförbara projekt (ab 13 och 38). Så långt det är möjligt bedömer Mark- och miljödomstolen, att det är lämpligt att tillämpa likalydande villkor som i det Natura 2000-tillstånd som Bolaget har erhållit för arbeten i Sveriges ekonomiska zon, dvs den del som angränsar till det nu aktuella tillståndet (ab 39). Mark- och miljödomstolen bedömer att ovan beslutade villkor är tillräckligt långtgående för att inte skada marina däggdjur.

Arbeten på land (villkor 8-9) samt Kemikalier och avfall (villkor 10)

Mark- och miljödomstolen bedömer att provtagning på borrhälsmassor och tillfälliga upplag av sand inte är nödvändigt utöver sedvanlig provtagning för bestämmande av omhändertagande eller bortförsl av massor. Beträffande ”lakvatten” från tillfälligt upplag av sand och borrhälsmassor delar domstolens sökandens bedömning att verksamheten i denna del inte är riskfylld. Denna bedömning baseras på redovisade skyddsåtgärder, antagandet att massorna är rena, samt att platsen inte känslig för eventuell mindre påverkan. Några särskilda villkor i dessa delar, som föreslagits av Länsstyrelsen, behöver därför inte föreskrivas.

Marinarkeologi, sjöfart och information (villkor 11-15)

De beslutade villkoren har i sin slutgiltiga utformning inte ifrågasatts av någon part. De bedöms fylla en viktig funktion och bör således föreskrivas

Kontrollprogram (villkor 16)

Efter inkomna synpunkter från remissinstanserna har bolaget inkommit med förslag som innebär att kontrollprogrammet ska utvidgas till att omfatta anläggnings-, drifts- och avvecklingsfasen. Mark- och miljödomstolen bedömer att Bolaget därmed har inkommit med ett tillräckligt omfattande förslag till utvidgning av vad kontrollprogrammet ska innehålla. Vidare bedömer domstolen att det inte är lämpligt att fastslå att kontrollprogrammet ska innehålla provtagning avseende grumling. Skälen till detta är framför allt följande. Grumling, med de restriktioner

som gäller för arbetena till följd av andra villkor, bedöms inte utgöra en allvarlig påverkan. Vidare har varken domstolen eller någon av remissinstanserna bedömt att det behöver föreskrivas något särskilt villkor om maximal tillåten grumling. Sammantaget gör mark- och miljödomstolen att det nu beslutade villkoret om kontrollprogram, samt det allmänna villkoret (nr 1) ger tillräckliga ramar för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med vad som tillståndsgivits.

Frågor kring avveckling

Länsstyrelsen och Trelleborgs kommun har som framgår ovan utöver ovanstående villkor efterfrågat villkor i samband med framtida avveckling av kabelförbindelsen. Mark- och miljödomstolen delar i denna del Bolagets bedömning att det inte är lämpligt att i detalj reglera denna del av verksamheten av flera skäl. För det första är det inte möjligt att bedöma när i tiden denna skyldighet kan inträffa. Därutöver kan man förvänta sig att det sker en omfattande teknikutveckling på området återvinning av uttjänta produkter, däribland kablar på havsbotten. Ytterligare skäl för att inte reglera frågan om avveckling inom ramen för detta tillstånd är att frågan om avveckling och återställning då koncessioner upphör redan är reglerad i ellagen. Sammantaget bedömer Mark- och miljödomstolen således att remissinstansernas synpunkter i denna fråga ska lämnas utan bifall. Mark- och miljödomstolen erinrar dock om att Bolaget under målets handläggning åtagit sig att inkomma med en plan för avveckling av förbindelsen när den frågan blir aktuell, samt att kontrollprogrammet ska omfatta även avvecklingsfasen.

Sammanfattningsvis bedömer Mark- och miljödomstolen att de nu beslutade villkoren är skäligen för sökanden och samtidigt tillräckligt långtgående för att förhindra att det uppstår otillåtna skador på allmänna eller enskilda intressen.

Arbetstid och igångsättningstid

Bolaget har anfört att det föreligger en komplex situation med flera olika parallella tillståndsprocesser som rör projektet. Detta innebär en risk för att projektet inte kan sätta igång som planerat och att det därmed även är oklart när projektet kan slutföras. Mark- och miljödomstolen bedömer att denna omständighet utgör skäl till att

bestämma arbetstiden för vattenverksamheterna och igångsättningstiden för den miljöfarliga verksamheten till den längsta möjliga tid som lagen medger, 10 år.

Verkställighetsförordnande

Mot bakgrund av att det är angeläget att projektet inte fördröjs, samt att inga remissinstanser haft något att erinra mot ansökt verkställighetsförordnande bör sådant förordnande meddelas.

Oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen bedömer att det föreligger liten risk för att tillståndsgivna åtgärder leder till att oförutsedd skada uppstår senare än fem år efter genomförda åtgärder. Tiden för anmälan av oförutsedd skada bör därmed fastställas till fem år, enligt Bolagets förslag.

Kompensation för skador och intrång

Länsstyrelsen i Skåne län och Trelleborgs kommun har yrkat att Bolaget ska åläggas att vidta kompensationsåtgärder för intrånget på havsbotten. Bolaget har förklarat sig villig att i samråd med länsstyrelsen, genomföra en genomtänkt förflyttning av ”revmaterial” som ligger i vägen för den planerade kabelkorridoren. Musselbankar förflyttas i så fall tillbaka till kabelkorridoren, alternativt till Natura 2000-området Sydvästs-skånes utsjövatten eller naturreservatet Fredshög- Stavstensudde. Mark- och miljödomstolen bedömer att detta är ett lämpligt förslag. Som framgår ovan (se under rubriken ”*Prövning enligt 7 kap 28 a § miljöbalken*”), bedömer Mark- och miljödomstolen att de ansökta åtgärderna bedöms ge upphov till en begränsad påverkan. Mot denna bakgrund bedöms de föreslagna kompensationsåtgärderna tillräckliga.

Rättegångskostnader

Bolaget har medgivit länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnader avseende 25 timmars arbete à 800 kr, totalt 20 000 kr. Inga andra anspråk på ersättning för rättegångskostnader har inkommit.

Prövningsavgift

Det har inte framkommit något i målet som ger anledning att ifrågasätta tidigare beslutad prövningsavgift om 400 000 kr. Mark- och miljödomstolen bör därför slutgiltigt fastställa prövningsavgiften till fyrahundratusen (400 000) kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 01)

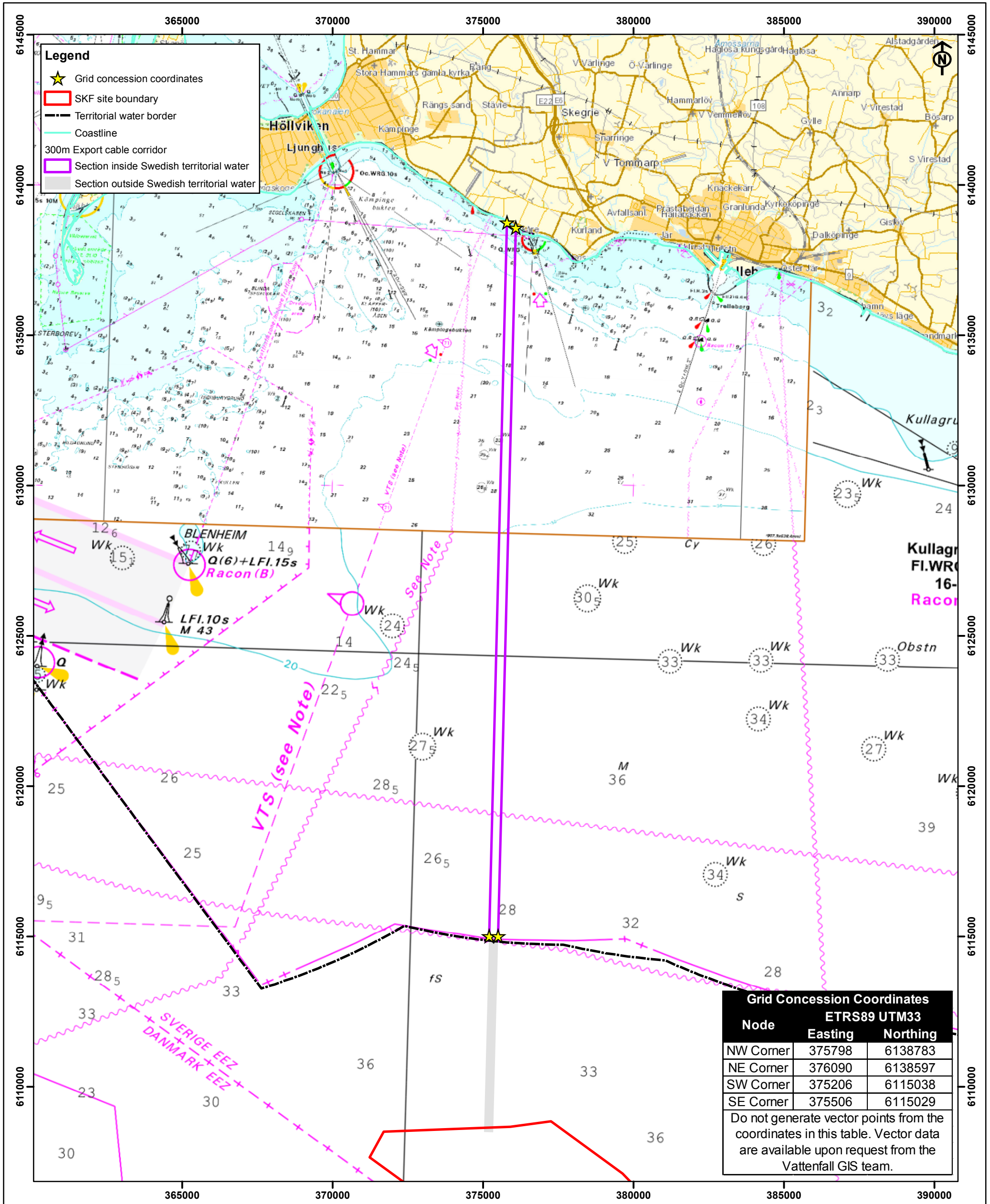
Överklagande senast den 19 november 2021.

Peter Ardö

Andreas Hedrén

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Andreas Hedrén samt de särskilda ledamöterna Anders Eklöv och Ulf Johnsson.

Bilaga 1: Kartbilaga över kabelkorridorens utsträckning.

Grid Concession Coordinates		
ETRS89 UTM33		
Node	Easting	Northing
NW Corner	375798	6138783
NE Corner	376090	6138597
SW Corner	375206	6115038
SE Corner	375506	6115029

Do not generate vector points from the coordinates in this table. Vector data are available upon request from the Vattenfall GIS team.

VATTENFALL
 Vattenfall Vindkraft AB, Evenemangsgatan 13C,
 169 56 Solna, Sweden. Tel +46 (0) 08-7395000

This drawing/map has been produced to the latest known information at the time of issue. Please consult with the Vattenfall GIS team to ensure the content is still current before using the information contained on this map.

Rev	Date	Drawn By	Checked By	Comment
A	17/09/20	SIBE	SAWA	First issue

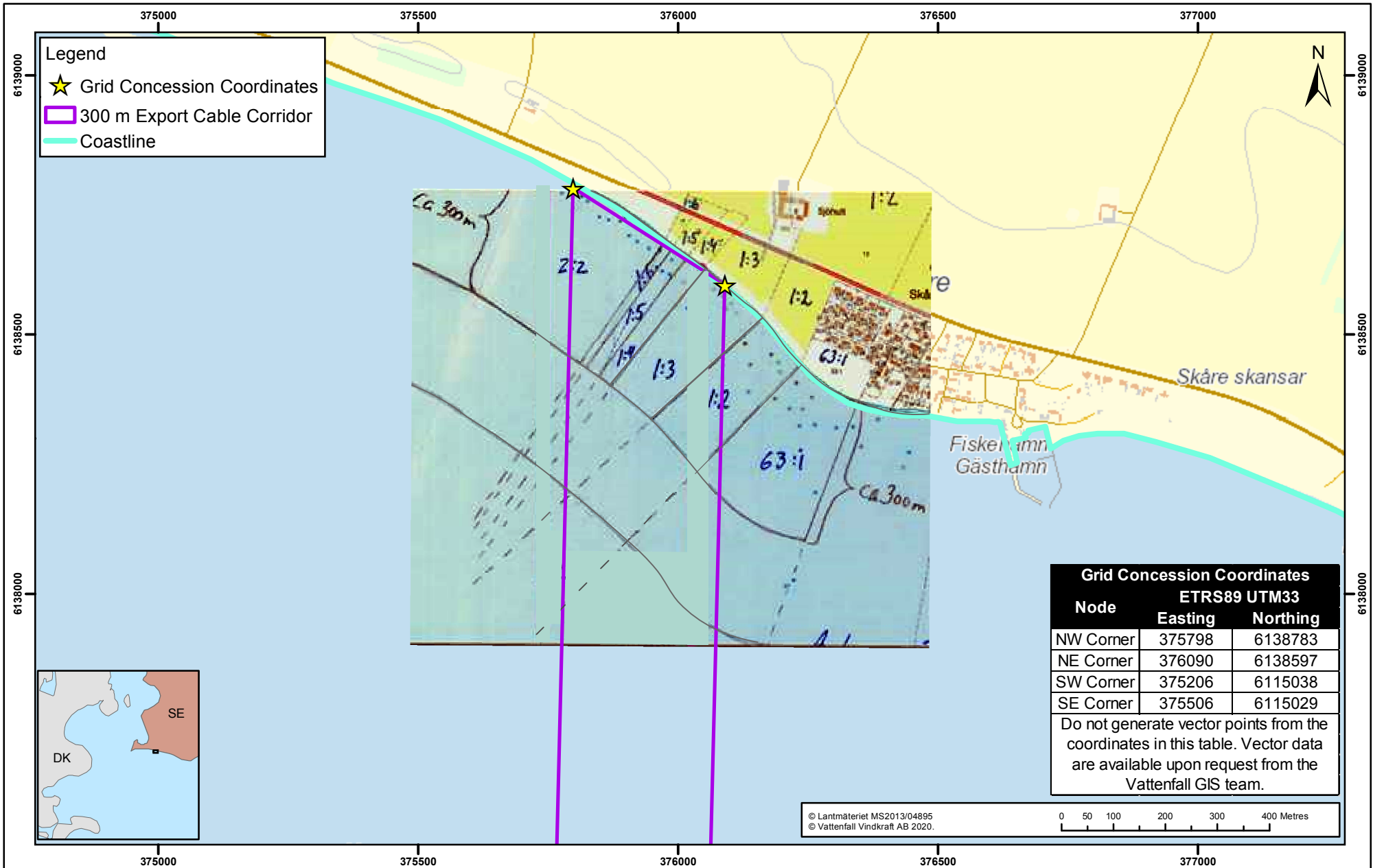
0 2 4 km

© Crown copyright, All rights reserved.
 2020 Licence number 0100031673
 © Vattenfall Wind Power Ltd 2020.
 © Oceanwise 2020
 © Lantmäteriet MS2013/04895

SWEDISH KRIEGERS FLAK WIND FARM
 Water Activity Application
 Map 1

Datum	ETRS 1989	Confidentiality Class	C1 - Public
Projection	ETRS 1989 UTM Zone 33N	Drg No	SKF-1AG-700-018
Plot	A3	Rev	A
Scale	1:120,000	Layout	N/A

Ref: SKF_BDSB_GridConcessionCoordinates_v01_200918sbe25833, SKF_BDSB_SiDry_v02_1709146jaw25833, TerritorialWatersBorder_3006, EU_SCAD_Coastline_LN_OSM_191011_4258, SKF_OELEN_OffCabCo_PN_v04_200918sibe25833 [Comment IN ('300 m corridor from landfall to site boundary - Outside SE territorial waters'), ESPON_EuropeCountryBoundaries_120521bo [NAME = 'Sweden'], ESPON_EuropeCountryBoundaries_120521bo

Legend

- ★ Grid Concession Coordinates
- 300 m Export Cable Corridor
- Coastline

Grid Concession Coordinates		
ETRS89 UTM33		
Node	Easting	Northing
NW Corner	375798	6138783
NE Corner	376090	6138597
SW Corner	375206	6115038
SE Corner	375506	6115029

Do not generate vector points from the coordinates in this table. Vector data are available upon request from the Vattenfall GIS team.

© Lantmäteriet MS2013/04895
 © Vattenfall Vindkraft AB 2020.

0 50 100 200 300 400 Metres

This drawing/map has been produced to the latest known information at the time of issue. Please consult with the Vattenfall GIS team to ensure the content is still current before using the information contained on this map.

VATTENFALL

Vattenfall Vindkraft AB, Evenemangsgatan 13C,
169 56 Solna, Sweden, Tel +46 (0) 08-7396000

Rev	Date	Drawn By	Checked By	Comment
A	17/09/20	SIBE	SAWA	First issue

Datum	ETRS 1989
Projection	ETRS89 UTM Zone 33N
Plot	A4
Scale	1:10,000

SWEDISH KRIEGER'S FLAK
WIND FARM
 Water Activity Application
 Map 2

Confidentiality Class		C1 - Public
Drg No	SKF-1AG-700-017	
Rev	A	
Layout	N/A	

Ref: SKF_BDSB_GridConcessionCoordinates_v01_200918sibe25833_SKF_OELen_OfCabCo_PN_v04_200918sibe25833 [Comment = '300 m corridor from landfall to site boundary - Within SE territorial waters'], EU_SCAD_Coastline_LN_OSM_191011_4258, Bld2_PronovaFastsKorridor_Properties_TOGeoreference.png, ESPON_EuropeCountryBoundaries_120521bo

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.